

Handboek TalenCentra

Richtlijnen voor het opzetten
beheren en ontwikkelen van
TalenCentra (TC)

Improving support for language learning through
Language Resource Centres

improving support for language learning through
Language Resource Centres

Handboek TalenCentra

**Richtlijnen voor het opzetten, beheren en ontwikkelen van
TalenCentra (TC)**

**geschreven en geredigeerd
door
TC-projectpartners**

Dit project is mogelijk gemaakt dankzij de steun van de Europese Gemeenschap: in het kader van het programma Socrates.

Oorspronkelijke titel: *The Language Resource Centre handbook: guidelines for setting up, running en expanding Language Resource Centres (LCRs)*

Nederlandse titel: *Handboek TalenCentra: richtlijnen voor het opzetten, beheren en ontwikkelen van TalenCentra (TC)*

Nederlands vertaald door Paul Melkert

Eerste Engelstalige editie 2003 uitgegeven door:

Kastaniotis Editions SA
Zalogoustraat 11, 10678 Athene, Griekenland
Tel: +30 210 3301208 Fax: +30 210 3822530

e-mail: info@kastaniotis.com
website: www.kastaniotis.com

Copyright © TC-projectpartners 2003

Niets uit deze uitgave mag worden vernenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of doorgegeven, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder dat de bron als volgt wordt vermeld:

TC-projectpartners, *Handboek TalenCentra: richtlijnen voor het opzetten, beheren en ontwikkelen van TalenCentra (TC)* (Athene: Kastaniotis Editions, 2003)

Inhoud

ALGEMENE INLEIDING	7
VERKLARENDE WOORDENLIJST EN ACRONIEMEN	10
BEHEER	11
DOELSTELLING EN INSTITUTIONELE ASPECTEN	11
Doelstelling	11
Case studies: het Centre de Recursos de Llengües Estrangeres (CRLE) in Barcelona	
<i>De doelstelling van het CRLE</i>	11
Case studies: Institute of Language and Specialist Training of Charles University in Praag	
<i>De rol van ons TalenCentrum, waarom we het hebben opgezet en de methodologie van waaruit we werken</i>	12
Besluitvorming, verslaglegging en samenwerking	13
Planning	13
Begroting en financiën	13
Case studies: Lerarenopleiding en Centrum voor Onderwijsvernieuwing (CFIE) in Guardo	
<i>Hoe we het jaarplan voor het centrum organiseren (binnen het gegeven budget), gebaseerd op een analysesysteem van behoeften waarbij personeel en gebruikers betrokken zijn</i>	14
Promotie, identiteit en marketing	15
Case studies: Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum, ÖSpK (Oostenrijks Centrum voor Vakbekwaamheid in Moderne Talen) in Graz	
<i>Hoe u de identiteit van een TalenCentrum gestalte geeft zonder professionele hulp en zonder veel geld</i>	15
PERSONEEL	16
Wie heeft u nodig?	16
Werving	16
Coördinatie en verslaglegging	16
Beroepsmatige ontwikkeling	16
Personeelsvertegenwoordiging en ondersteuning	17
Case studies: APIGA, de Vereniging van Leraren Engels in Galicië, Spanje	
<i>Vrijwilligers: studenten doen werkervaring op in de APIGA</i>	17
FEEDBACK EN EVALUATIE	17
INTELLECTUELE EIGENDOMSRECHTEN EN AUTEURSRECHTEN	18
ARBEIDSSOMSTANDIGHEDEN (ARBO)	18
Verzekering/aansprakelijkheid	19
PRAKTISCHE ZAKEN	19
BRUIKBARE LINKS	19
GEBRUIKERS	20
DOELGROEPEN	20
Leerlingen/studenten	20
Onderwijsgevend	20
Mensen die beslissingen maken in het taalonderwijs en ‘doorgeefluiken’	21

Instellingen, bedrijven en individuen	21
Case studies: het CILT, het Centrum voor Informatie over Taalonderwijs en Taalonderzoek in Londen	
<i>Het bedienen van een breed scala aan gebruikers</i>	21
TOEGANKELIJKHEID EN COMMUNICATIE	22
Gebruikers met speciale behoeften	22
Case studies: het Instituut voor Taal en Taalontwikkeling (ILSP) in Athene	
<i>De verschillende manieren waarop het ILSP communiceert met zijn gebruikers</i>	22
OPENSTELLING VOOR NIEUWE GEBRUIKERS	23
Case studies: het Europees Centrum voor Onderwijs en Opleiding (ECET) in Sofia	
<i>'Happy Puppies' en 'Linguapeace': het opzetten van netwerken van TalenCentra voor specifieke groepen (jong leerlingen en vredestichters ['peacekeepers'])</i>	23
BRUIKBARE LINKS	24
DIENSTEN EN HULPMIDDELEN	25
DIENSTEN	25
Pedagogische ondersteuning	25
Informatiediensten	25
Aanvullende diensten	26
Technische diensten	26
Case studies: de Nationale Onderwijsraad in Finland	
<i>Hoe het Common European Framework (CEF) voor het taalonderwijs aan te passen aan landelijke raamwerkplannen (NBE-FI)</i>	26
Case studies: het Centrum voor Innovatie van Opleidingen (CINOP) in Nederland	
<i>Het gebruik van het Taalportfolio voor het beroepsonderwijs in het TalenCentrum van Regionale Opleidingscentra's (ROC's) in het beroepsonderwijs</i>	27
Case studies: CDI Univerzum, Centrum voor Onderwijs op afstand, Ljubljana	
<i>Vernieuwende praktijken: veranderingen invoeren ten gunste van een leerlinggestuurde aanpak van lees- en spreekvaardigheid in het TalenCentrum</i>	28
HULPBRONNEN	29
Format	29
Inhoud	29
Case studies: het CRLE (Centre de Recursos de Llengües Estrangeres) in Barcelona	
<i>Het verschaffen van hulpmiddelen in verschillende formats en hoe onderwijsgeveden ze gebruiken</i>	30
Case studies: TalenCentrum van de Universiteit van IJsland in Reykjavik	
<i>Het creëren van Internethulpbronnen door het werk van lerenden op het Internet te publiceren</i>	30
Aankoopbeleid	32
Catalogus	32
Case studies: het Europees Centrum voor Moderne Talen (ECML) van de Raad van Europa in Graz, Oostenrijk	
<i>Stapsgewijze aanschaf van een nieuw bibliotheekbeheerssysteem voor het documentatie- en hulpmiddelencentrum van het ECML, waardoor een on line catalogus mogelijk werd</i>	32
Case studies: het CILT (Centre for Information on Language Teaching and Research) in Londen	
<i>De catalogus van het CILT on line</i>	33
Aanbieden van de bronnen	34
Case studies: het TalenCentrum in Luxemburg	
<i>Het beheren van bronnen in verschillende talen: organisatie en tentoonstelling van materiaal in acht talen in zelftoegankelijk centrum</i>	34
VERSPREIDING/PROMOTIE VAN TAALONDERWIJS EN MULTICULTURELE BEWUSTWORDING	35
Case studies: het TalenCentrum van de Universiteit van Malta	
<i>Promotie multiculturele bewustwording via taalonderwijs</i>	35

Case studies: het Interne Lerarenopleidingscentrum voor Methodiek en Informatie (PTMIK) in Veszprem, Hongarije	
<i>Interculturele bewustwording via thema-evenementen in het TalenCentrum</i>	36
INTRODUCTIE VAN NIEUWE DIENSTEN	37
BRUIKBARE LINKS	37
FACILITEITEN	39
PAND	39
Locatie/gebruik van de ruimte	39
Case studies: het CLL (Centre des Langues Luxembourg) in Luxemburg	
<i>Van bibliotheek naar zelftoegankelijk centrum: hoe een traditionele schoolbibliotheek veranderde in een modern multimediaal leercentrum</i>	40
MEUBILAIR EN APPARATUUR	41
Meubilair	41
Apparatuur	42
Verwijs- en aanduidingsborden	42
TOEGANG EN SFEER	43
Toegankelijkheid	43
Sfeer	43
Andere gebruikersfaciliteiten	43
PROMOTIE EN UITBREIDING VAN BESCHIKBARE FACILITEITEN	43
BRUIKBARE LINKS	43
LITERATUUR	44
LIJST VAN MEDEWERKERS	46

Algemene inleiding

Het TC-project

In 2001 werkten zestien organisaties uit dertien Europese landen en het Europese Centrum voor Moderne Talen van de Raad van Europa samen aan een Europees project¹ met als doel *meer ondersteuning te bieden bij het leren van een taal via TalenCentra*. Het idee achter het project is de vakkennis van en de dialoog tussen degenen die verantwoordelijk zijn voor de TalenCentra op een hoger niveau te brengen door elkaar deelgenoot te maken van de deskundigheid en de ervaring van verschillende geografische, taalkundige, culturele en onderwijskundige achtergronden.

De afgelopen jaren is men zich in toenemende mate maatschappelijk en politiek bewust geworden van de voordelen van het leren van een vreemde taal, naast een groeiende erkenning van de behoefte om verschillende manieren van leren te ondersteunen en het autonoom leren van een taal te bevorderen. Deze twee factoren hebben geleid tot de vorming van vele nieuwe TalenCentra in alle sectoren van onderwijs en opleiding, alsmede tot de uitbreiding van vele bestaande centra.

Tegenwoordig spelen TalenCentra een rol in veel verschillende verbanden:

- van school tot universiteit;
- op regionaal, landelijk en internationaal niveau ter ondersteuning van docenten en wetenschappers;
- in bedrijven en particuliere taalinstututen;
- in de opleidings- en onderwijssector;
- zelfs 'virtueel', on line op het Internet.

Alle partners die betrokken zijn in het TC-project hebben ten minste één ding gemeenschappelijk – ze zijn allemaal verantwoordelijk voor het beheren of ondersteunen van een bepaald soort TalenCentrum. De in het project vertegenwoordigde TalenCentra vertegenwoordigen een heel groot scala aan 'missies' en ze richten zich op verschillende gebruikers, afhankelijk van de context waarin ze werken:

- sommige partners van TalenCentra richten zich alleen op leerlingen;
- sommige alleen op docenten, trainers, onderzoekers, beleidsvormers en andere 'doorgeefluiken';
- sommige TalenCentra bedienen het gehele onderwijssysteem van hun regio of land (zorgen voor vernieuwing, steun, hulpmiddelen en opleiding);
- sommige TalenCentra richten zich op al deze verschillende gebruikersgroepen ... en nog meer.

Ondanks – of misschien wel dankzij – onze verscheidenheid waren wij er van overtuigd dat we heel veel van elkaar en van elkaars ervarings- en kennisgebieden konden leren.

¹ Het TC-project (90050-CP-1-2001-UK-Lingua-L1) werd financieel gesteund door het programma SOCRATES van de EU (Lingua 1 action) 2001–2003

TalenCentra hebben heel veel verschillende benamingen, afhankelijk van de geografische, taalkundige en organisatorische context die tot hun oprichting hebben geleid. We hebben daarom gekozen voor de meest uitgebreide benadering om daarmee in deze publicatie het begrip 'TalenCentrum' een zo breed mogelijke invulling te willen geven. Wij verstaan dan ook onder 'TalenCentrum' uiteenlopende instellingen als: Centrum voor Taal; Centrum voor Zelfstudie, Bibliotheek voor Zelfstudie; Centrum voor Onafhankelijke Studie; Leermiddelencentrum; Lerarentrum; Leermiddelenruimte; Talenbibliotheek (...)

De kenmerkende elementen van een TalenCentrum zijn volgens ons: het verlenen van **diensten** (inclusief leermiddelen) en het beschikbaar stellen van **faciliteiten** ten behoeve van **gebruikers ter ondersteuning van een specifiek doel** (of 'missie') dat in verband staat met het leren of aanleren van een taal, betrekking heeft op toegepaste taalkunde of onderzoek op een van deze gebieden.

Het centrum kan een hoek van een kamer of een heel gebouw zijn. De diensten die worden aangeboden kunnen variëren van een paar informatiepunten en nieuwsbladen tot alles wat in het 'Diensten'-gedeelte van deze publicatie is vermeld. De gebruikers kunnen een paar studenten voor enkele uren per week zijn of duizenden gebruikers uit verschillende sectoren en met geheel verschillende behoeften, maar voor het doel van deze publicatie is de eenheid die deze diensten aanbiedt een 'TalenCentrum'.

Handboek TalenCentra

Aan het begin van het TC-project hebben we verschillende experimenten gedaan waarbij het delen van informatie centraal stond om erachter te komen wat de sterke kanten en de kennisgebieden van de partner waren. We besloten alle ideeën, adviezen, goede voorbeelden uit de praktijk – niet te vergeten de lessen die we geleerd hebben uit eerder gemaakte fouten – vast te leggen met behulp van een publicatie die we met anderen buiten het oorspronkelijke netwerk wilden delen. Deze publicatie, *Handboek TalenCentra: richtlijnen voor het opzetten, beheren en ontwikkelen van TalenCentra (TC)*, is daar het resultaat van.

Er was ons alles aan gelegen het *Handboek TalenCentra* zo praktisch en eenvoudig mogelijk te houden of zoals een partner het omschreef: 'alsof je met een collega praat'. We hebben ook enige beknopte case studies toegevoegd die we zelf in onze eigen TalenCentra hebben meegemaakt om delen tekst toe te lichten met praktijkvoorbeelden uit een verscheidenheid aan instituten.

Het was ons doel met iets nuttigs te komen voor 'iedereen die betrokken is bij het opzetten, beheren of ontwikkelen van een TalenCentrum'. In aanleg hebben we een zeer groot lezerspubliek. Zo hopen we dat het *Handboek TalenCentra* zowel bruikbaar zal zijn voor leraren bij het opzetten van een kleine TalenCentrum op een middelbare school, alsook voor personeel van een groot, reeds lang bestaand centrum dat wil nadenken over de gang van zaken of op zoek is naar ideeën om de gebruikte methoden te verbeteren.

Niet alle gebieden die in het *Handboek TalenCentra* worden behandeld zullen voor alle TalenCentra van evenveel belang zijn, en we denken zeker niet dat er slechts één 'goede' manier zou zijn om een TalenCentrum te beheren. Daarom hebben we per gedeelte een 'checklist' toegevoegd in de vorm van een aantal vragen, zodat de lezer nog eens over de vraagstukken kan nadenken en kan bepalen of ze al dan niet van belang of nut zijn voor zijn eigen TalenCentrum. Bij gebruik van het *Handboek TalenCentra* is het verstandig dat u zich voorstelt dat iedere vraag begint met 'Indien van toepassing, (...)'.

De makers van het *Handboek TalenCentra* hebben ook steeds de beroepsmatige ontwikkeling van het vak beoogd. Er mogen fotokopieën van gemaakt worden, mits de bron wordt vermeld, en we hopen dat het for-

maat en de opmaak er toe bijdragen dat het gebruikt wordt bij workshops en opleidingsprogramma's. Naast de *vragen in de checklijst* en de *case studies* hebben we per gedeelte enige praktische *aanbevelingen* van onze partners toegevoegd, plus enkele *bruikbare links* waarmee lezers snel meer te weten kunnen komen over een bepaald onderwerp met behulp van het Internet.

De afgelopen twintig jaar zijn er veel personen en instellingen geweest die een bijdrage hebben geleverd aan het ontwikkelen van de 'kunst' om een succesvolle TalenCentrum te beheren. We zijn dank verschuldigd aan degenen die in het verleden workshops en presentaties over TalenCentra (of 'Centra voor Zelfstudie') hebben gegeven en deze gepubliceerd hebben en we hopen dat het *Handboek TalenCentra* bij zal dragen aan een dialoog tussen professioneel betrokkenen. Bij de voorbereiding van deze publicatie hebben we dankbaar gebruik gemaakt van het werk van Edith Esch, David Ingram, David Little, Judy McCall, Nicole Poteaux, Philip Riley, Sue Sheerin, *the European Confederation of Language Centres in Higher Education* (CERCLES) en het CIEL-project.²

Het *Handboek TalenCentra* is beschikbaar in de zestien Europese talen³ van de verschillende regio's en landen waar de partners van het project werken: Bulgaars; Catalaans; Tsjechisch; Nederlands; Engels; Fins; Frans; Galicisch; Duits; Grieks; Hongaars; IJslands; Luxemburgs; Maltees; Sloveens en Spaans.⁴

We hopen dat u deze publicatie bruikbaar vindt en we zouden graag wat feedback en suggesties terugkrijgen (e-mail naar: feedback@LRCnet.org). We hopen ook dat u een bezoekje wilt brengen aan het LRC-net portaal www.lrcnet.org dat ten minste tot 2005 on line zal zijn. Via het LRC-net portaal kunt u deelnemen aan on line discussies over zaken die met TalenCentrum te maken hebben, de diverse versies van het *Handboek TalenCentra* per taal downloaden, en toegang verkrijgen tot nog meer middelen, informatie en steun.

Philippa Wright

Coördinator TC-project

Namens alle partners van dit project, die volledig staan vermeld in de 'Lijst van medewerkers'

² De volledige verwijzing is te vinden in de bibliografie aan het einde van deze publicatie

³ Beschikbaar als print of te downloaden van het LRC-net portaal: www.lrcnet.org

⁴ Het TC-project staat open voor aanbiedingen om de *The Language Resource Centre Handbook* in andere talen (uit Europa of verder) te vertalen

Verklarende woordenlijst en acroniemen

CEF	Common European Framework of Reference – moderne foreign languages [Europees Raamwerk voor moderne vreemde talen]
ELP	Europees Taalportfolio
EU	Europese Unie
ISBN	Internationaal Standaard-Boeknummer
LRC	Language Resource Centre [TalenCentrum]
MARC	MAchine Readable Catalogue [catalogus die door de computer gelezen kan worden]
Multiplier	Persoon die vanwege de uitvoering van zijn functie in staat is informatie door te geven aan anderen die in hetzelfde gebied werkzaam zijn en daarmee als het ware fungeert als 'doorgeefluik'
OPAC	Open Public Access Catalogue [catalogus die geheel toegankelijk is voor het publiek]
Bijzondere behoeften	Een leerstoornis of leergebrek waardoor er andere dan de algemene onderwijsfaciliteiten vereist zijn
Standaardinstelling	Serie procedures die gevolgd moeten worden om een betrouwbare interpretatie van de prestaties van een leerling te verkrijgen

BEHEER

De bestaansgrond van elk TalenCentrum is in te springen op de behoeften van een bepaalde groep of van bepaalde groepen van gebruikers. Wie die gebruikers zijn en welke diensten hen worden aangeboden zou ideaal gesproken gebaseerd moeten zijn op een grondige analyse van de behoeften en duidelijk gedefinieerd moeten staan in de doelstellingen. Het soort personeel, hulpmiddelen en benodigde faciliteiten zou, wederom ideaal gesproken, moeten worden bepaald door wat er nodig is om de succesvolle verlening van de overeengekomen diensten te garanderen.

Om dit voor elkaar te krijgen, verschilt de combinatie van personeel, faciliteiten en diensten bij TalenCentra vaak van de combinatie die gewoonlijk te vinden is bij taalafdelingen of andere instellingen. Deze nieuwe combinatie vereist veel van bestuurlijke vaardigheden. Overleg, besluitvorming, plannings- en verslagleggingsmechanismen kunnen veel complexer zijn dan bij andere onderwijsstructuren.

De meeste TalenCentrum-bestuurders (directeuren, coördinatoren, etc.) hebben het voordeel dat ze in een stimulerende, multiculturele omgeving werken waar ze een beroep kunnen doen op de kennis en toewijding van een veelzijdig en professioneel team. Zoals met elke vorm van teamwork, garanderen een goede samenwerking, coördinatie, communicatie en effectieve organisatiepraktijken grotendeels het succes van de dienstverlening en een vlotte gang van zaken binnen het TalenCentrum.

Doelstelling en institutionele aspecten

Doelstelling

- Wat is de bestaansreden van uw TalenCentrum – bijv. wat is de doelstelling/ rol/ bevoegdheid?
- Vanuit welke onderwijskundige filosofie/ methodologie werkt uw TalenCentrum?
- Hebt u duidelijk afgebakend wie uw gebruikers of gebruikersgroepen zijn?
- Is uw TalenCentrum operationeel en zijn de plannen om de TalenCentrum verder te ontwikkelen gebaseerd op een grondige analyse van de behoeften?
- Hebt u een heldere doelstelling voor uw TalenCentrum en zijn de personeelsleden en gebruikers hiervan op de hoogte?

Case studies

het Centre de Recursos de Llengües Estrangeres (CRLE) in Barcelona

De doelstelling van het CRLE

Het leermiddelencentrum voor buitenlandse talen, het CRLE, is begonnen als een onderwijsinstelling binnen het Ministerie van Onderwijs van Catalonie met als doelstelling het verbeteren van het Moderne Vreemde Talenonderwijs (MVT) in buitenlandse talen.

Het CRLE was belast met de volgende verantwoordelijkheden:

- *het experimenteren met en verspreiden*

van vernieuwende benaderingswijzen van het aanleren van een buitenlandse taal en nieuwe educatieve hulpmiddelen en technologieën;

- *het ontwerpen van nieuwe leermiddelen voor het basisonderwijs en middelbaar onderwijs;*
- *het oprichten van een documentatiecentrum ter ondersteuning van het buitenlands taalonderwijs;*

Case studies

- het verlenen van advies voor bijscholingsprogramma's en binnenschoolse activiteiten;
- het verspreiden van informatie over goedwerkende praktijkvoorbeelden;
- het voorzien van lerarencentra met relevant materiaal;
- het ontwikkelen van centraal beheerde examens die recht geven op een diploma of getuigschrift voor het Escoles Oficiais d'Idiomes (officieel taalonderwijs).

Om deze doelstelling te bereiken zijn er verschillende korte- en langetermijnprojecten ontworpen, uitgeprobeerd, in de begroting opgenomen en in de praktijk toegepast. Waar dat van toepassing was, hebben goede resultaten in de evaluatiefase van pilotprojecten geleid tot een veralgemenisering van de activiteiten en het beleid.

De projecten zijn gedurende het bestaan van

het CRLE telkens zodanig aangepast dat ze in overeenstemming werden gebracht met de sfeer van die tijd en de veranderde behoeften. In de jaren tachtig lag de nadruk vooral op het introduceren en stimuleren van het gebruik van audiovisuele leermiddelen in de klas, het organiseren van schooluitwisselingsprogramma's en intensieve zomercursussen voor leerlingen. Iets meer recentelijk hebben we ons gericht op projecten als het ICT-integratiebeleid, de vroegtijdige introductie van buitenlandse talen, het aanmoedigen van een autonoom leerbeleid op schoolniveau ook wel CLIL genoemd.

Omdat de MVT-programma's beoordeeld moesten worden, hebben we deelgenomen aan grootschalige landelijke en internationale onderzoeken betreffende de doeltreffendheid van het aanleren van Engels in ons land op verschillende onderwijsniveaus.

Case studies

Institute of Language and Specialist Training of Charles University in Praag

De rol van ons TalenCentrum, waarom we het hebben opgezet en de methodologie van waaruit we werken

Er zijn twee belangrijke prikkels geweest voor het overhevelen van een gedeelte van het onderwijsproces naar het TalenCentrum.

De eerste prikkel kwam van de leerlingen zelf die werden beïnvloed door de veranderingen die plaatsvonden in onze hoogtechnologische samenleving waarin ze moeten vechten om een plekje te veroveren in de prestatiegerichte, mondiale arbeidsmarkt. De meeste van onze leerlingen zijn jongvolwassenen die onze taal-cursussen volgen met een specifiek doel voor ogen. Ze zijn bereid buiten het klaslokaal te studeren maar hebben daarbij wel begeleiding nodig. Om deze 'klanten' tevreden te houden is het nodig dat we een meer persoonsgerichte aanpak bieden. Geïnspireerd door de ideeën van verscheidene auteurs die kortgeleden een studieboek hebben geschreven, zijn we begonnen met:

- leerlingen meer keuzemogelijkheden te bieden met betrekking tot wat ze in de reguliere lessen willen doen;
- leerlingen aan te moedigen hun eigen materiaal te vervaardigen;
- extra tijd uit te trekken voor overleg.

In een poging het onderwijsproces voor iedereen effectiever te maken, zijn we ondertussen aan de slag gegaan met de vraag hoe we de motivatie van minder ambitieuze leerlingen kunnen verbeteren en docenten kunnen steunen bij hun lastige taak in het toezicht te houden op groepen die met verschillende taken tegelijkertijd bezig zijn.

De tweede prikkel kwam voort uit de nieuwe

theorieën die zijn ontstaan met betrekking tot de methodologie voor het MVT-onderwijs. In 1999 hebben we deelgenomen aan een workshop van de ECML genaamd "Language Resource Centres: shifting from the teacher's perspective to the learner's perspective" (TalenCentra, een verschuiving van het perspectief van de docent naar het perspectief van de leerling. Zie Poteaux in de algemene bibliografie). In deze workshop stond een manier van leren centraal waarbij niet de docent bepaalt hoe de leerling leert maar waarbij de leerling zelf het leerproces richting geeft. We raakten ervan overtuigd dat zelfstudie nog beter zou verlopen als we een beter passende omgeving zouden verschaffen in de vorm van een TalenCentrum.

Het opzetten van een eenvoudige TalenCentrum bleek echter minder moeilijk te zijn dan het voorbereiden van de leerlingen op hun nieuwe rol. Hieronder staan in het kort de taken die we momenteel implementeren om onze leerlingen te helpen bij het meer zelfstandig worden en dus efficiënter leren van een taal door:

- het ontwikkelen van curricula die rekening houden met de ervaring van de volwassen leerling en die ingaan op de behoeften van een bepaalde groep leerlingen;
- de leerlingen te laten inzien dat ze zelf de taal moeten blijven bestuderen zodra ze het klaslokaal verlaten hebben;
- de leerlingen te helpen bij het onder de knie krijgen van de vaardigheden die ze nodig hebben om dit succesvol te doen, door:

Case studies

- *hun studiebehoeften vast te stellen en de leerdoelen te formuleren;*
- *de inhoud en voortgang van hun leerproces vast te leggen;*
- *de werkwijze van leren te kiezen die het best bij hen als persoon aansluit; toezicht te houden op de manier van taalverwerving;*
- *het geleerde te evalueren.*

Besluitvorming, verslaglegging en samenwerking

- Hoe autonoom is uw TalenCentrum?
- Is uw TalenCentrum onderdeel van een grotere afdeling of organisatie?
- Verleent u diensten aan een aantal verschillende afdelingen of gebruikersgroepen (kunt u dat doen of wordt er van u verwacht dat u dat doet)?
 - Zo ja, is het dienstenniveau of de dienstenvang duidelijk afgebakend?
 - Werkt u aan de hand van 'dienstverleningscontracten'?
 - Hoe worden deze diensten gefinancierd (afdelingen zwaarder belasten of debiteren)?
- Welke beheersbesluiten of financiële beslissingen kunt u en uw team zelf maken en welke beslissingen moet u voorleggen?
 - Is dit voor alle betrokkenen duidelijk?
- Brengt u verslag uit aan een enkel persoon of aan een beleidscomité dan wel stuurgroep?
- Welke overleg- of verslagleggingsmechanismen zijn er?
 - Zijn ze voor alle betrokkenen duidelijk?
 - Kunt u zonodig over de 'hoogte van overleg' opnieuw onderhandelen zodat uw TalenCentrum met zijn 'tijd mee kan gaan'?
- Maakt uw TalenCentrum gebruik van centraal georganiseerde diensten (bijv. voor technische ondersteuning of personeel) – is de basis voor deze relatie duidelijk?
- Bent u op de hoogte van alle diensten en faciliteiten die binnen uw instelling aanwezig zijn en heeft u er vertrouwen in dat u daarbij gebruik maakt van de bestaande vakkennis?

Aanbevelingen

- U kunt misschien hulp krijgen van een TalenCentrum in de buurt, vooral als u een klein centrum beheert.

Planning

- Hebt u een 'bedrijfsplan' voor uw TalenCentrum (misschien wordt dit ook wel het jaarplan of ontwikkelingsplan genoemd) en zo ja, hoe ver van tevoren kunt u of moet u plannen?
- Hoe is de huidige situatie – wat zijn de directe strategische en operationele doelstellingen die moeten worden behaald en hoe zien deze eruit op de korte, middellange en lange termijn?
 - Wat is een realistisch ontwikkelingsperspectief voor uw TalenCentrum?
 - Hebt u een haalbaarheidsonderzoek laten verrichten om de implicaties van mogelijke ingrijpende ontwikkelingen te verifiëren?
- Wie zijn er betrokken bij het planningsproces – alle belanghebbenden, inclusief het personeel en de gebruikers?
 - Weet u duidelijk met wie u moet overleggen (heeft u bijvoorbeeld studentenvertegenwoordigers) en wat de geschiktste overlegstrategieën zijn?

Aanbevelingen

- Houd rekening met al uw 'belanghebbenden' van financiers tot en met gebruikers.

Begroting en financiën

- In welke mate kunt u zelfstandig uw begroting vaststellen en besteden?

- Wordt uw begroting jaarlijks, halfjaarlijks of drie maal per jaar vastgesteld?
- Moet u onderhandelen over de hoogte van uw budget – zo ja, op welke basis?
- Dient u een bepaald percentage van uw inkomen zelf te verdienen?
 - Als dat zo is, hoe vind dit dan plaats – door het geven van lessen, aanbieden van diensten en faciliteiten of door projectwerk?
 - Weet u waar u moet zijn om meer te weten te komen over projectmogelijkheden of aanbestedingen?
- Zijn eventuele begrotingshoofden/ -bependingen/ -processen die zijn opgelegd (m.b.t. het bestellen of rapporteren) duidelijk voor eenieder die ermee moet werken?
- Als uw TalenCentrum deel uitmaakt van een grotere organisatie, wie of welke afdeling daarvan kan u ondersteunen bij financiële kwesties?

Case studies
Lerarenopleiding en Centrum voor Onderwijsvernieuwing (CFIE) in Guardo

Hoe we het jaarplan voor het centrum organiseren (binnen het gegeven budget), gebaseerd op een analysesysteem van behoeften waarbij personeel en gebruikers betrokken zijn

Het CFIE in Guardo is een van de drie Lerarenopleidingen en Centra voor Onderwijsvernieuwing in de provincie Palencia in noord-Spanje. Het tijdsschema van ons jaarlijkse Prestatieplan ligt geheel vast en kent duidelijk onderscheiden fasen, zodat iedereen die betrokken is in het proces zijn verantwoordelijkheden en taken van tevoren kent.

De eerste fase van het proces begint in januari met een vergadering van het Provinciaal Comité voor de Lerarenopleiding met daarin afgevaardigden van de drie Centra voor de Lerarenopleiding, naast beleidsvormers van Palencias Onderwijsraad. Dit comité bepaalt hoe het proces van overleg en planning voor het komende jaar precies zal worden ingevoerd. We nemen beslissingen over:

- *de verdeling van verantwoordelijkheden;*
- *het schema voor iedere fase in het proces;*
- *de vragenlijstmodellen voor de analyse van opleidingsbehoeften;*
- *de verschillende niveaus van dienstverlening die mogelijk zijn binnen de begroting en met het beschikbare personeel.*

Deze overeenkomsten vinden plaats in een vriendelijke en gemeenschappelijke sfeer.

De jaarlijkse begroting voor onze activiteiten wordt doorgegeven aan het Provinciaal Comité voor de Lerarenopleiding door ons Ministerie van Onderwijs. Het geld voor de drie CFIE's wordt verdeeld op basis van het aantal gebruikers dat ieder centrum heeft. Op deze manier weten we al in de maand mei wat de omvang van het beschikbare budget zal zijn voor het volgende academische jaar.

Elk Centrum voor de Lerarenopleiding heeft een 'adviseur' die als tussenpersoon functioneert voor het CFIE en een vastgesteld aantal scholen. De adviseur is belast met het verzorgen van de beginvergadering met elke school (die wordt vertegenwoordigd door het managementteam en de docent die zorg draagt voor een continue beroepsontwikkeling). Op deze vergadering worden de vragenlijsten voor de behoefte aan interne scholing uitgelegd en worden er data bepaald waarop de adviseur de resultaten verzamelt. De adviseur is verantwoordelijk voor het samenvatten van de behoeften van de lerarenopleiding. Dit rapport wordt in een personeelsvergadering van de CFIE aangeboden.

Zodra ons team alle interne opleidingsverzoeken van de scholen heeft verzameld en besproken, worden deze naast de beschikbare begroting gelegd. We kunnen dan prioriteiten stellen en besluiten welke activiteiten en gebeurtenissen plaats kunnen vinden en over welke nieuwe middelen we het komende jaar kunnen beschikken. De directeur van het centrum overhandigt de besluiten aan het Provinciaal Comité. Het Provinciaal Comité op zijn beurt overhandigt ze aan het regionaal Ministerie van Onderwijs en daarmee is het jaarlijks Prestatieplan afgerond.

Wij hebben ontdekt dat een goede communicatie essentieel is om dit hele proces vlot te laten verlopen, vooral de communicatie tussen de scholen en de adviseur van het CFIE en tussen de adviseur en de rest van ons team.

Aanbevelingen

- ➔ **Let goed op 'verborgen kosten' als softwarelicenties en onderhoudscontracten als u een geheel nieuw TalenCentrum opzet.**

Promotie, identiteit en marketing

- Hebt u een 'communicatiebeleid' waarin de doelstellingen, strategieën, plan van aanpak en evaluatiemethoden voor uw TalenCentrum wordt vermeld?
 - Op welke grond vindt een herziening van dit beleid plaats?
- Hebt u een duidelijke 'huisstijl' wat betreft documenten, demo's en communicatiemiddelen van het TalenCentrum zodat uw centrum een visuele 'identiteit' heeft?
- Hebt u een logo om uw identiteit te promoten of mag u het logo van de moederinstelling gebruiken?
- Op welke manier maakt u reclame voor uw centrum – maakt u gebruik van de juiste middelen om uw doelgroep te bereiken?
 - Werkt u nauw samen met de docenten of opleiders van degenen die van uw centrum gebruik maken (of ze nu van binnen dezelfde instelling komen of erbuiten) om er zeker van te zijn dat ze de diensten die door het TalenCentrum worden aangeboden promoten bij hun leerlingen of de mensen die zij opleiden?
 - Organiseert u of helpt u mee aan tentoonstellingen, culturele evenementen, boekenbeurzen, campagnes om het lezen te bevorderen en alfabetiseringscampagnes?
 - Houdt u 'open dagen' of 'inloopavonden' voor potentiële gebruikers?
- Hoe bent u op het Internet vertegenwoordigd – informatie over locatie/ openingstijden of een volledige lijst met uw diensten, een catalogus van uw bronnen, bijzonderheden van al uw projecten en activiteiten?
 - Hoe zorgt u ervoor dat de informatie van uw TalenCentrum op het Internet relevant, goed te gebruiken en actueel is?
- Brengt u een informatiebrochure uit voor de gebruikers van uw TalenCentrum met daarin de openingstijden, diensten die geleverd worden, contactpersonen, adresgegevens en informatie over toegankelijkheid voor mensen met een handicap?

(NB voor 'Toegankelijkheids'-kwesties wordt verwezen naar het 'Gebruikers'-deel)

Case studies

Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum, ÖSpK (Oostenrijks Centrum voor Vakbekwaamheid in Moderne Talen) in Graz

Hoe u de identiteit van een TalenCentrum gestalte geeft zonder professionele hulp en zonder veel geld

In 1997 was het ÖSpK nog onderdeel van het Oostenrijkse Ministerie van Onderwijs (BMB-WK) maar we wisten dat we spoedig zelfstandig zouden worden. Toentertijd gingen we nog schuil onder de paraplu van het Ministerie en was er nog geen beleid in plaats om de zelfstandigheid van onze organisatie – als 'ÖSpK' – te promoten bij onze doelgroepen.

We begonnen het succesvolle en tegelijk moeizame proces van het 'creëren van onze identiteit' binnen de Oostenrijkse onderwijswereld met:

- een bespreking van onze doelen;
- het in kaart brengen van onze mogelijkheden;
- de definiëring van een bruikbaar beleid; om beter 'herkend' te worden door onze doelgroepen.

Onze visuele identiteit werd opnieuw bekeken en we besloten elke mogelijkheid aan te grijpen identieke visuele symbolen in te zetten om de herkenbaarheid van ons bestaan te vergroten en te versterken. We ontdekten dat we geen duur reclamebureau hoefden in te schakelen. Waar het echt op aankwam was dat mensen de naam en het logo van onze instelling konden verbinden met een aantal belangrijke boodschappen en met het doel van de instelling.

We hebben gebrainstormd over onze naam, logo's, stijlregels, bestaande publicaties etc. We beseften dat ogenschijnlijk kleine beslissingen als:

- waar en wanneer je het logo plaatst;
 - welke stijlregels je gebruikt;
 - of we het uiterlijk van de publicaties op een zodanige manier konden veranderen (ook al was dat maar een heel klein beetje) dat deze nog direct geïdentificeerd werd met onze instelling;
- bepalend waren bij het creëren van onze nieuwe identiteit.*

Het logo van ÖSpK, plus onze volledige naam, prijkt nu op al onze publicaties, brieven, brochures en folders. Waar mogelijk plaatsen we ons logo altijd op dezelfde positie op de bladzijde en we letten er goed op dat het ontwerp van ons materiaal wordt gestroomlijnd waardoor publicaties, folders, cd-rom's en dergelijke die tot hetzelfde project behoren er allemaal eender uitzien.

Onze volgende stap was te komen tot een 'communicatiebeleid' om er zeker van te zijn dat alle berichten de gewenste richting, intentie en uitwerking hadden. We besloten ÖSpK op zo veel mogelijk verschillende gelegenheden te promoten en gedrukt materiaal beschikbaar te hebben voor bezoekers, zelfs

Case studies

als we soms alleen maar kopietjes konden uitdelen vanwege geldgebrek. We richtten ons op een heel scala aan mediacontacten, waaronder die met het onderwijs, sociale zaken en verslaggevers van bladen en kranten die over een speciaal thema schreven, en we ontdekten dat het opbouwen van mediacontacten vooral een kwestie is van tijd en niet van geld! We hebben deze methode tijdens het Europese Jaar van de Talen gebruikt en nu staan we vaak in het middelpunt van de belangstelling als het gaat om het MVT-onderwijs in Oostenrijk.

We hebben gemerkt dat het gebruik van een helder gestructureerde en regelmatig bijgewerkte website het – af en toe vermoeiende – proces van het effectief positioneren van je

instelling ondersteunt. Het zelf ontwerpen van het concept en de inhoud, en de technische ontwikkeling ervan verder over te laten aan een webmaster kan tijd en geld sparen. Afhankelijk van uw financiële situatie kan een goed basisconcept ook eenvoudig worden uitgewerkt, bijvoorbeeld met interactieve databases, discussiefora, chatrooms, etc.

Als laatste, maar daarom niet minder belangrijk aandachtspunt raden we u aan trefwoorden voor uw werk te maken en ze kort, duidelijk en zo eenvoudig mogelijk te houden. Voor ÖSpK gebruiken we 'Ontwikkeling – Verspreiding – Netwerken'. Dergelijke trefwoorden kunnen wel eens de cruciale punten van uw PR-beleid worden, en u dient toch elke mogelijkheid tot promotie aan te grijpen!

Personeel
Wie heeft u nodig?

- Hoe ziet het profiel en het aantal personeelsleden dat u nodig heeft in uw TalenCentrum er uit: academisch; adviserend; informatie professionals, administratief; technisch?
 - Werkt uw personeel fulltime; parttime; met een vast contract, ondersteunend, op uurbasis, met stageplaatsen; met vrijwilligers; met wetenschappelijke onderzoekers of is er een combinatie van deze?
 - Hebben alle personeelsleden van uw TalenCentrum taakomschrijvingen waarin de functie en verantwoordelijkheden worden uiteengezet?
 - Werkt uw personeel op 'ongebruikelijke uren', bijvoorbeeld 's avonds of in de weekeinden?

Werving

- Kunt u uw eigen personeel werven? Zo ja, bent u bekend met alle juridische kanten en weet u welke salarisschalen van toepassing zijn?
 - Hebt u wel eens overwogen iedereen gelijke aanstellings- en promotiekansen te geven?
- Weet u waar u moet adverteren om kandidaten voor vacatures te bereiken?
- Bestaat er een inwerkings- of oriëntatieprogramma voor nieuwe collegae?

Coördinatie en verslaglegging

- Zijn de verslagleggings- en beheersstructuren duidelijk voor alle personeelsleden van uw TalenCentrum (heeft u bijvoorbeeld een organigram)?
 - Als u onderdeel uitmaakt van een grotere organisatie, zijn de procedures duidelijk met betrekking tot het werken met stuurgroepen, coördinerende comités en collegae van buiten het TalenCentrum?
 - Is het voor het personeel mogelijk feedback te geven op alle onderdelen van hun werk of op activiteiten van het TalenCentrum?
- Hoe worden roosters samengesteld (voor receptie, adviserend, technisch en onderwijzend personeel); vakantieperioden, vervangingen – en wie regelt dat?

Beroepsmatige ontwikkeling

- Hebt u een plan en een begroting voor de beroepsmatige ontwikkeling en het delen van vaardigheden?
 - Is de beroepsmatige ontwikkeling gekoppeld aan beoordelingsgesprekken?
 - Hoe wordt de verdere ontwikkeling ondersteund en gestimuleerd?
 - Wordt het personeel gecompenseerd voor de kosten van externe opleidingen en cursussen die met het werk te maken hebben?
 - Krijgt het personeel vrijaf voor studiedoelinden en om cursussen te volgen die met het werk te maken hebben?
 - Hoe komt het personeel te weten welke opleidingsmogelijkheden er zijn?

- Zijn er geschreven richtlijnen (soms ook wel het 'bureauhandboek' genoemd) voor de belangrijkste operationele aspecten van het beheer van de TalenCentrum – om werktijd te besparen en te voorkomen dat ieder aspect van het centrum telkens opnieuw moet worden uitgelegd aan nieuwe medewerkers?

Personeelsvertegenwoordiging en ondersteuning

- Kan het personeel zich wenden tot de desbetreffende vakbonden of beroepsorganisaties?
 - Krijgt het personeel vrijaf of financiële steun voor het bijwonen van vergaderingen?
- Bent u betrokken in de relevante netwerken die u steunen in uw beroepsactiviteiten en -ontwikkeling?

Case studies

APIGA, de Vereniging van Leraren Engels in Galicië, Spanje

Vrijwilligers: studenten doen werkervaring op in de APIGA

Een van de vele problemen waar TalenCentra mee te kampen hebben is de behoefte aan meer personeel terwijl de begroting dat niet toelaat. Een mogelijke oplossing is gelegen in het aantrekken van vrijwilligers. APIGA, de lerarenorganisatie in het noorden van Spanje, kan hier wat tips over geven. Eén idee is het aantrekken van studenten die net van de universiteit komen en werkervaring moeten opdoen. Het is ook mogelijk academische instellingen te benaderen die werkervaringsplaatsen binnen hun programma's aanbieden want die zijn vaak op zoek naar nieuwe organisaties waarin zij hun studenten kunnen plaatsen.

Voordat u vrijwilligers gaat zoeken, is het goed om eerst de taken duidelijk te definiëren en de werkdruk niet al te hoog of te laag te maken, zodat nieuwelingen zich niet overspoeld voelen of zich juist gaan vervelen. Door precies aan te geven wat u van de vrijwilligers verwacht, is het bovendien gemakkelijker de nieuwelingen ervan te overtuigen dat ze de werkervaring krijgen die ze nodig hebben of interessant vinden. Net afgestudeerden zien bijvoorbeeld meer in het helpen opzetten van een nieuwe database dan in het alleen maar verrichten van eenvoudig administratief werk of archiveringswerk.

Het vanaf het begin duidelijk aangeven wat

de taken van de vrijwilligers zijn heeft als extra voordeel dat het TalenCentrum het verichte werk makkelijker kan erkennen in een officiële aanbevelingsbrief die de vrijwilliger meekrijgt. Op deze manier krijgen toekomstige werkgevers een goed beeld van wat de student precies heeft gedaan in de tijd dat deze werkervaring heeft opgedaan bij het TalenCentrum. Zo is het is ook gemakkelijker de voortgang van de vrijwilliger te volgen en verlicht deze werkwijze de druk op het reguliere personeel, dat zich dan geen zorgen hoeft te maken over wat de vrijwilligers nu weer voor nieuws moeten doen.

Grotere organisaties kunnen reguliere introductieprogramma's opstellen zodat nieuwe vrijwilligers een basisopleiding krijgen en tegelijkertijd de instelling leren kennen. Nieuwe vrijwilligers kunnen worden opgeleid door oud-vrijwilligers die voor deze activiteiten een erkenning krijgen.

Bedenk tenslotte andere manieren waarop u uw vrijwilligers kunt belonen als u ze geen geld kunt geven. APIGA verleent bijvoorbeeld vrijwilligers vrije toegang tot conferenties en workshops of maakt ze eenvoudigweg gratis lid van de organisatie. Natuurlijk zijn zulke privileges verbonden aan prestaties: alleen de vrijwilligers die hun taken hebben volbracht krijgen ze.

Aanbevelingen

- Betaalde functies zijn aan verandering onderhevig en er ontstaan steeds weer nieuwe functies: een taaladviseur tegenover een leraar die voor de klas staat, een bronnenbeheerder van workshops tegenover een ouderwetse bibliothecaris ...
- Organiseer voor uw personeel een intern seminar over het gebruik van ICT zodat ze bij kunnen blijven met de laatste ontwikkelingen en taken goed kunnen uitvoeren.

Feedback en evaluatie

- Reserveert u tijd en middelen voor feedback en evaluatie – maakt u tijd vrij voor uzelf en uw collegae om na te denken over wat u aan het doen bent?
- Wie werken er mee aan het feedback- en evaluatieproces: personeel/ gebruikers?
- Van welke evaluatiemethoden en hulpmiddelen maakt u gebruik: onderzoeken; statistieken; gesprekken; vragenlijsten (...)?

- Van welke 'belangrijke prestatieindicatoren' maakt u gebruik om de effectiviteit van uw TalenCentrum te meten?
- Verzamelt u relevante gegevens voor beleidsdoelen – bijvoorbeeld aantallen gebruikers/gebruik van bronnen/piekperiodes of periodes met weinig gebruik – en zo ja, op welke wijze?
- Verzamelt u ook informatie over de 'kwaliteit' en het 'nut' van bepaalde bronnen/diensten/faciliteiten/projecten? Zo ja, op welke wijze?
- Hoe gebruikt u de gegevens die u verkregen heeft via feedback– om diensten aan te leren/te verbeteren/aan te passen?
 - Zijn de resultaten voor alle betrokkenen in gedrukte vorm beschikbaar?
- Hebt u een ideeënbus – waar staat de ideeënbus?
- Zijn uw feedbackmechanismen 'laagdrempelig'?

Aanbevelingen

- ➔ Maak gebruik van een anonieme vragenlijst om elk jaar op vrijwillige basis feedback te krijgen van uw gebruikers.

Intellectuele eigendomsrechten en auteursrechten

- Bent u helemaal zeker van de juridische implicaties betreffende intellectuele eigendomsrechten en auteursrechten?
- Worden de relevante kennisgevingen en waarschuwingen over inbreuk op het auteursrecht duidelijk aangegeven?
- Hoe zorgt u ervoor dat uw eigen personeel geen inbreuk maakt op het auteursrecht – met behulp van voorlichting/informatie/het niet aanvragen van 'illegale' kopieën?
- Bent u op de hoogte van de werkwijze voor het verkrijgen van een vrijstelling voor uw instelling?
- Bent u op de hoogte van auteursrechten die rusten op het digitaliseren van materialen die in een andere formaat bestaan?
- Vermeldt u, waar dat van toepassing is, wie de auteur of eigenaar is van de materialen die binnen de instelling worden gemaakt?
- Kunt u een aantal van uw bronnen vrij van auteursrechten maken (met vermelding van de bron)?
- Is het mogelijk bronnen met naburige centra/afdelingen of beroepsverenigingen te 'ruilen' of te delen?

Arbeidsomstandigheden (Arbo)

- Zijn zowel u, uw personeel als de gebruikers op de hoogte van het Arbo-beleid van uw instelling – vormt het een onderdeel van het introductieprogramma?
- Worden u en uw personeel op de hoogte gehouden van relevante Arbo-cursussen?
- Bent u in het bezit van een EHBO-doos/zijn er onder uw personeel mensen die opgeleid zijn tot EHBO-er (en/of weet het personeel waar het in een noodgeval naar toe moet gaan voor hulp)?
- Zijn er voldoende veiligheidsmaatregelen genomen om gebruikers, apparatuur en bronnen te beschermen?
- Is de oefening voor de brandveiligheid op een goede plek aangegeven, worden brandblusapparaten regelmatig gecontroleerd, is uw personeel op de hoogte van wat het moet doen in geval van brand of andere noodsituaties?
- Hebt u maatregelen getroffen voor en bevordert u veilige arbeidsomstandigheden voor personeel en gebruikers van het TalenCentrum, door bijvoorbeeld te zorgen voor goed georganiseerde (ergonomische) werkplekken, afwisselend werk voor het personeel waardoor ze niet te lang achter het beeldscherm zitten?
- Moedigt u een 'milieuvriendelijk' gebruik van bronnen aan, bijv. kringlooppapier; giftige stoffen zoals inktpatronen op een gepaste wijze verwijderen?

Aanbevelingen

- ➔ Als u uw gebruikers vraagt zelf hoofdtelefoons mee te nemen, hoeft u geen nieuwe te kopen. Bovendien is het beter voor de gezondheid.

Verzekering/aansprakelijkheid

- Bent u goed op de hoogte van de verschillende verzekeringen inzake aansprakelijkheid voor de veiligheid en goederen van het personeel en gebruikers (heeft u dit op een goede manier kenbaar gemaakt)?
- Bent u goed op de hoogte van de verschillende verzekeringen inzake uw inventaris en inrichting (bijv. in geval van brand, overstroming of diefstal)?
- Heeft u de benodigde veiligheidsmaatregelen getroffen om diefstal van apparatuur en bronnen te voorkomen, en heeft u tegelijkertijd het centrum zo open en toegankelijk mogelijk gehouden?
- Is elk personeelslid goed op de hoogte van de beveiliging van persoonlijke informatie over gebruikers (d.w.z. bescherming persoonsgegevens)?

Praktische zaken

- Is er een beleid betreffende eten/drinken/gebruik van mobiele telefoons/laptops in uw TalenCentrum, en waarop is dit beleid gestoeld?
- Hoe gaat u om met de dagelijkse, maar zeer belangrijke, taak van de beschikbaarstelling van vrij toegankelijke bronnen (is dit de taak van een of twee personeelsleden of is dit de verantwoordelijkheid van het hele team)?
- Welke afspraken zijn er gemaakt voor de schoonmaak- en reinigingswerkzaamheden binnen het TalenCentrum – beschikt u over de benodigde spullen en producten om beeldschermen/toetsenborden/koptelefoons/koppen van video- of cassettespelers schoon te maken naast de gewone schoonmaak- en opruimwerkzaamheden die noodzakelijk zijn voor het lesgeven of gebruik in werkruimtes?

Bruikbare links

- **CERCLES**
Confédération Européenne des Centres de Langues dans l'Enseignement Supérieur / European Confederation of Language Centres in Higher Education.
Een verbond van onafhankelijke verenigingen in 21 Europese landen.
www.cercles.org
- **CIEL Language Support Network:**
Bevorderen van het onafhankelijk aanleren van een taal
CIEL handboeken die gedownload kunnen worden – praktische leidraad tot integratie van onafhankelijk taalonderwijs met het onderwezen curriculum in een institutionele context:
Handbook 2 – Managing independent language learning: management and policy considerations
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>
- **Europese Commissie** Directoraat-Generaal voor Onderwijs en Cultuur
Talen in onderwijs en opleiding
Socrates-Programma – Oproep voor het indienen van voorstellen en Aanvraagformulieren
<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/download.html>
Leonardo-Programma – Talen in het beroepsonderwijs.
<http://europa.eu.int/comm/education/languages/actions/leonardo2.html>
Regionale en minderheidstalen
<http://europa.eu.int/comm/education/langmin.html>
Zie ook het 'Aanvullende bronnen'-gedeelte van het **LRC** portaal: www.lrcnet.org

GEBRUIKERS

Uw gebruikers bepalen de activiteiten van uw TalenCentrum alsmede de faciliteiten, bronnen en apparatuur die vereist zijn om de diensten te leveren waaraan deze behoefte hebben. Daarom is het van het grootste belang te weten wie uw gebruikers zijn of zullen zijn, wat hun behoeften en verwachtingen van het TalenCentrum zijn, alsook wanneer en hoe ze toegang willen krijgen tot de te leveren diensten.

Geen enkele TalenCentrum zal de hieronder genoemde diensten aan alle gebruikersgroepen aanbieden maar misschien zijn er wel nieuwe gebruikersgroepen die belang kunnen hebben bij uw diensten of misschien kunt u de toegang voor uw bestaande gebruikers verbeteren zonder al te veel kosten of zonder te moeten gaan reorganiseren.

Gebruikers benaderen de TalenCentra op heel veel verschillende manieren. Tegenwoordig benutten niet alle gebruikers de TalenCentra 'op een persoonlijke manier' en de technologie biedt TalenCentra de mogelijkheid veel meer gebruikers 'op afstand' te bereiken dan tien of zelfs vijf jaar geleden mogelijk was. Met een zorgvuldige voorbereiding en een beetje verbeelding maakt deze technologie de TalenCentra bereikbaar voor gebruikers in afgelegen gebieden of voor gehandicapte gebruikers die fysiek niet in staat zouden zijn het TalenCentrum te bezoeken.

Door een goed contact met al uw gebruikers en door regelmatig de mogelijkheid te geven feedback te leveren kunt u uw dienstverlening beter afstemmen en draagt u bij tot een aantrekkelijke sfeer waarin gezamenlijk gewerkt kan worden.

Doelgroepen

Welke van de volgende doelgroepen maakt gebruik van (of zou gebruik kunnen maken van) uw TalenCentrum en wat zijn hun specifieke behoeften?

Leerlingen/studenten

- voor- of vroegschoolse leerlingen
- leerlingen (basisonderwijs en middelbare school)
- taalclubjes
- studenten op de universiteit (fulltime en parttime)
- volwassenen
- Universiteit voor Ouderen
- beroepsonderwijs (zakelijke-/nijverheids-/technische-/dienstensector)

Onderwijsgeevenden

- leraren/docenten (extern en intern, alle onderwijssectoren)
- docenten die betrokken zijn bij de lerarenopleiding
- begeleiders in het volwassenenonderwijs
- taaldocenten die betrokken zijn bij het beroepsonderwijs

Mensen die beslissingen maken in het taalonderwijs en 'doorgeefluiken'

- onderwijsadviseurs en controleurs van de onderwijsinspectie
- mensen die het onderwijsbeleid vorm geven
- afgevaardigden van het Ministerie van Onderwijs of van andere ministeries
- mensen die het leerplan ontwikkelen
- raden van onderwijsinspectie
- beroepsorganisaties/-netwerken/-verenigingen

Instellingen, bedrijven en individuen

- culturele instituten
- uitgeverijen
- omroeporganisaties
- wetenschappelijke onderzoekers
- auteurs van cursusboeken en cursusmateriaal
- andere TalenCentra (of onderwijscentra)
- journalisten
- het algemene publiek

Case studies

het CILT, het Centrum voor Informatie over Taalonderwijs en Taalonderzoek in Londen

Het bedienen van een breed scala aan gebruikers

Een specifieke groep van 'gebruikers' die het CILT niet rechtstreeks bedient, die althans niet onder zijn kerntaken valt, is de groep van 'lerenden'. Onder de duizenden personen die de bibliotheekbronnen van het CILT bezoeken en de tienduizenden die elk jaar gebruik maken van de Internetbronnen van het CILT, verlenen we echter wel diensten aan elke andere groep die onder een van de volgende categorieën valt:

- *onderwijzers;*
- *mensen die beslissingen maken in het taalonderwijs;*
- *'doorgeefluiken';*
- *instellingen, bedrijven en individuen.*

We ondersteunen alle onderwijssectoren van basisonderwijs (of zelfs daarvoor) tot hogeren volwassenenonderwijs, waarin ook de taaltraining in het beroepsonderwijs is begrepen.

Elk van deze groepen heeft bepaalde behoeften en elke groep heeft weer een eigen reden om gebruik te maken van het CILT. Zij:

- *bereiken de diensten van het CILT op verschillende manieren (persoonlijk, per telefoon, brief, via het Internet, tijdens een cursus of via een publicatie);*
- *hebben de ondersteuning van het CILT op verschillende tijdstippen (van de dag, van het academische jaar of van hun carrière) nodig;*
- *hebben behoefte aan verschillende soorten diensten (informatie, advies, bronnen, oplei-*

ding, publicaties).

Dit heeft natuurlijk gevolgen voor hoe we onze diensten plannen en leveren.

Enkele voorbeelden. Wij:

- *zijn één avond in de week en ook op de zaterdagochtend gedurende het semester open zodat onderwijsgeevenden buiten kantooruren bij het kenniscentrum langs kunnen komen;*
- *hebben door heel het Verenigd Koninkrijk een netwerk van 'Comenius Centra' voor diegenen die te ver van Londen wonen;*
- *maken onze 'Informatiebulletins (waarvan we er meer dan 20.000 per jaar versturen) op het Internet beschikbaar;*
- *werken samen in menig regionaal, landelijk of internationaal project waardoor we weer een breder publiek bereiken en tegelijk kennis en vaardigheden met anderen delen.*

Een aantal essentiële benaderingswijzen maken het mogelijk dat we op een dergelijk breed spectrum aan gebruikers kunnen reageren:

- *een goed contact tussen collegae en verschillende secties binnen het CILT;*
- *samenwerking(sverbanden) met externe organisaties en projecten;*
- *netwerken – in al hun verscheidenheid;*
- *gebruik van ICT en het benutten van de grandioze mogelijkheden die het Internet biedt om iedereen te bereiken en de kosten van en het oponthoud door verzending te beperken.*

Toegankelijkheid en communicatie

- Hoe maakt u contact met uw doelgroep – persoonlijk/via collega-onderwijzers/adviseurs/brochures/een mededelingbord/e-mail/nieuwsbrieven ...?
- Wat voor soort introductie krijgen nieuwe gebruikers?
 - Zijn er geregeld introductiebijeenkomsten of heeft u zonedig een flexibele dienstverlening?
- Hoe zorgt u voor en hoe bevordert u communicatie tussen gebruikers en het personeel van het TalenCentrum?
- Hoe gaat u om met de verschillende behoeften van individuele toegankelijkheid en groepstoegankelijkheid?
- Hebt u rekening gehouden met de groepstoegankelijkheid en druk op een aantal bronnen toen u de bijeenkomsten voor onderwijs, advies en zelftoegankelijkheid ging inroosteren?
- Richt u zich op de minder technologisch geschoolde gebruikers?

Gebruikers met speciale behoeften

- Welke faciliteiten heeft u voor gebruikers met speciale behoeften en gehandicapte gebruikers?
- Is de 'mate van toegankelijkheid' (bijv. toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers of aanwezigheid van inductielussen) van uw TalenCentrum geregeld voor gebruikers met speciale behoeften/gehandicapte gebruikers en is deze bekend gemaakt aan (potentiële) gebruikers?
 - Kunt u de toegankelijkheid van uw TalenCentrum nog verbeteren?
 - Kunt u een beroep doen op bestaande vaardigheden van het personeel, bijv. mensen die met gebarentaal kunnen werken?
 - Weet u waar u te rade kunt gaan als u advies wilt over het verbeteren van de toegankelijkheid van uw TalenCentrum?

Case studies

het Instituut voor Taal en Taalontwikkeling (ILSP) in Athene

De verschillende manieren waarop het ILSP communiceert met zijn gebruikers

Het ILSP verleent taaldiensten aan een breed publiek.

Onze belangrijkste gebruikersgroep is de Griekse gemeenschap en de internationale gemeenschap van wetenschappers en onderzoekers. Binnen deze grote gebruikersgroep onderscheiden we echter ook specifieke gebruikersgroepen en het soort informatie en bronnen waarin ze waarschijnlijk geïnteresseerd zijn. We hebben een 'special interest database' ontwikkeld om deze informatie over onze gebruikers op te slaan, waarin wetenschappers, onderzoekers, leerlingen/ studenten, besluitvormers, naast andere groepen zijn opgenomen onder diverse categorieën. Op deze manier kunnen we zien met welke groep of combinatie van groepen we contact moeten opnemen voor een bepaald onderwerp. Daarnaast zijn we via uiteenlopende middelen in staat regelmatig contact te houden met al onze gebruikers.

De belangrijkste vorm van communicatie die we bij ILSP hebben ingevoerd is die via onze website op het Internet (www.ilsp.gr). Behalve dat het een praktisch en economisch communicatiemiddel is, is het Internet ook een snel medium en bereikt het een heel groot publiek. Het is vooral geschikt voor onze gebruikers aangezien de meeste van hen goed weten om te gaan met een computer, toegang tot het Internet hebben en weten

hoe ze het moeten gebruiken voor onderzoek en werk. Natuurlijk is het aan te raden een website zo vaak mogelijk bij te werken en alle laatste nieuwtjes voor uw doelpubliek toe te voegen. De website van ILSP wordt elke dag bijgewerkt en bevat onder andere vroegere, huidige en toekomstige gebeurtenissen en activiteiten georganiseerd door het ILSP. Het is ook tweetalig (Grieks en Engels) omdat veel van onze gebruikers van buiten Griekenland komen en de meeste van deze wetenschappers en onderzoekers misschien niet altijd Grieks beheersen maar wel Engels. Het aantal talen waarin je een website van het TalenCentrum beschikbaar maakt en hoe vaak deze wordt bijgewerkt is zondermeer afhankelijk van het budget en de behoeften van uw gebruikers.

Hoe bruikbaar en effectief het gebruik van het Internet ook mag zijn, we verspreiden net als veel andere TalenCentra ook informatie die slechts interessant is voor een kleine groep van gebruikers. Speciaal voor hen hebben we 'nieuwsbrieven' met 'complexer' materiaal dan op het Internet te vinden is, naast zaken als wetenschappelijke artikelen en onderzoeksartikelen of boekbesprekingen. Binnen dit kader brengt het ILSP Logonavigation uit, een nieuwsbrief voor taaltechnologie, welke kosteloos ter beschikking wordt gesteld aan specifiek in deze wetenschappelijke materie geïnteresseerde groepen.

Case studies

Net zoals in andere TalenCentra moeten we soms contact leggen met gebruikers op een meer persoonlijk niveau, vooral als deze gebruikers snel op de hoogte gebracht moeten worden van bepaalde gebeurtenissen, activiteiten of publicaties. Daarom kiest het ILSP er af en toe voor enkele van zijn gebruikers te bereiken via e-mail of per telefoon, alhoewel het nogmaals van cruciaal belang is dat deze gebruikers zorgvuldig zijn uitgekozen om er zeker van te zijn dat zij werkelijk geïnter-

esseerd zijn in de informatie die we willen verzenden.

Tenslotte vonden wij het heel nuttig om deel te nemen aan evenementen als conferenties en tentoonstellingen waar onze doelgroepen het meest waarschijnlijk te vinden zijn. ILSP neemt het hele jaar door deel aan meerdere van dit soort evenementen om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

Aanbevelingen

- Weet dat een aantal gebruikers (vooral volwassenen of mensen die opnieuw gaan studeren) nooit van computers of digitale technologie gebruik heeft kunnen maken.
- Vergeet niet alle wegen te benutten om uw gebruikers te bereiken – wees zo ruim mogelijk.

Openstelling voor nieuwe gebruikers

- Gebruikt u de faciliteiten en diensten die worden geleverd door uw TalenCentrum ten volle?
- Is het aantrekken van nieuwe gebruikers een prioriteit voor uw TalenCentrum?
 - Zo ja, wordt dit weerspiegeld in uw promotieactiviteiten?
- Hebt u overwogen hoe u uw bestaande diensten en faciliteiten nog verder kunt openen voor nieuwe doelgroepen?
 - Kunt u uw openingstijden nog verder uitbreiden?
 - Kunt u sommige van uw huidige faciliteiten en diensten op afstand leveren aan gebruikers (telefonisch, per post, via Internet)?
- Kunt u nieuwe groepen uitnodigen tijdens 'rustigere periodes' uw faciliteiten en diensten te gebruiken (misschien eerst op proefbasis)?
 - Levert dit misschien een bron van inkomsten op waarmee u het doel van het TalenCentrum zou kunnen verwezenlijken of de activiteiten van uw TalenCentrum zou kunnen verrijken?
- Hebt u overleg gehad met alle betrokkenen (vooral met het personeel van het TalenCentrum) over een mogelijke geplande ontwikkeling of uitbreiding?

Case studies

het Europees Centrum voor Onderwijs en Opleiding (ECET) in Sofia

'Happy Puppies' en 'Linguapeace': het opzetten van netwerken van TalenCentra voor specifieke groepen (jonge leerlingen en vrede-stichters ['peacekeepers'])

De afgelopen drie jaar heeft het ECET, dat een netwerk van taal- en opleidingscentra door heel Bulgarije heeft, zijn deuren, expertise en diensten geopend voor twee geheel verschillende gebruikersgroepen: jonge kinderen en vrede-stichters.

De 'Happy Puppy TalenCentra' richten zich op jonge kinderen van tussen de 6 en 12 jaar. In deze centra leren ze Engels in hun vrije tijd, dus na school en in de vakanties, waarbij gebruik wordt gemaakt van moderne methodes als:

- activiteiten rond 'spelend leren';
- zelfstudie en ontdekkend leren;
- interactieve, door begeleider ondersteunde cursussen;
- gebruik van multimediale bronnen en het Internet.

Het 'TalenCentrum voor Vredesstichters'-initiatief kwam voort uit 'Linguapeace', een Europees project, waar we samenwerkten met collegae uit het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Slowakije. De centra willen hulp bieden bij de introductie van zowel vernieuwende technologieën alsook van een moderne en effectieve methodiek voor het MVT-onderwijs ten behoeve van toekomstige vrede-stichters. Wij zijn ook verder gegaan en helpen studenten bij het vinden van relevante kennis ter ondersteuning van het taalonderwijs voor dit zeer specifieke doel.

Hoewel het er op lijkt dat beide gebruikersgroepen – jonge kinderen en vrede-stichters – zeer uiteenlopende behoeften hebben, hebben ze een aantal aspecten gemeen met be-

Case studies

trekking tot de diensten die we hen leveren:

- interactieve materialen en het gebruik van multimedia (met name video);
- een combinatie van werkwijzen: zowel met begeleider als ook zelfstudie;
- helpen bij het aanleren om (documentatie) materiaal te gebruiken dat van toepassing is op wat ze nodig hebben;
- introductie van de cultuur van de doeltaal in het klaslokaal.

Het is ons gelukt deze onderling zeer verschillende nieuwe gebruikers te bereiken door de bestaande kennis en methodieken die we in de TalenCentra van het ECET hebben gebruikt aan te passen en, waar nodig, nieuwe elementen aan toe te voegen of te ontwikkelen (bijvoorbeeld woordenlijsten over het leger; op maat gemaakt beoordelingsmateriaal).

We moesten open, flexibel en leergierig zijn. We ontdekten dat het verder bouwen op waar we goed in zijn en onze geleidelijke aanpak – beginnen op een bescheiden schaal en uitbreiden zodra het concept werkt – goede resultaten heeft opgeleverd. Bij 'Happy Puppy' is de afgelopen twee jaar uitgebreid met acht nieuwe regionale centra en er bestaan plannen voor het oprichten van nog eens zeven nieuwe 'Linguapeace TalenCentra' in 2006 (www.linguapeace.net).

De werkervaring die we met deze zeer uiteenlopende groepen hebben opgedaan, heeft ons veel geleerd. Deze heeft ons ook het zelfvertrouwen gegeven om onze creativiteit en verbeelding te gebruiken bij het nadenken over welke nieuwe gebruikersgroepen voordeel zouden kunnen hebben van de diensten en faciliteiten van onze TalenCentra.

Bruikbare links

AbilityNet

In het VK gevestigd. Verschafft kennis over werken met de computer en invaliditeit.
www.abilitynet.org.uk/content/home.htm

The Centre for Accessible Environments

Dit is een liefdadigheidsinstelling uit Groot-Brittannië, en is het lichaam dat informatie en opleiding verzorgt inzake de toegankelijkheid van de gebouwde omgeving voor gehandicapten.

www.cae.org.uk

CIEL Language Support Network

Bevordert onafhankelijke taalverwerving.

U kunt hier handboeken van CIEL downloaden:

Handbook 6 – Making independent language learning accessible

<http://ciel.lang.soton.ac.uk>

European Disability Forum

www.edf-feph.org

Web Accessibility Initiative (WAI)

WAI bevordert de toegankelijkheid van het Internet met behulp van technologie, richtlijnen, hulpmiddelen, onderwijs en dienstverlening, en R&D

www.w3.org/WAI

Web usability: Jakob Nielsen's website

Many resources on web page usability

www.useit.com

Zie ook het 'Aanvullende bronnen'-gedeelte van het LRC portaal: www.lrcnet.org

DIENSTEN en HULPMIDDELEN

De diensten en hulpmiddelen waarin uw TalenCentrum voorziet, moeten verband houden met de behoeften van uw gebruikers en overeenkomen met het doel van het TalenCentrum als geheel. Het is niet waarschijnlijk dat een van de TalenCentra in alle diensten of alle soorten hulpmiddelen zoals hieronder genoemd zal voorzien. Afhankelijk van de grootte, de plaats en het doel van het TalenCentrum, zal de verscheidenheid aan diensten die worden aangeboden en het aantal talen dat wordt ondersteund verschillen.

Introductiecurssussen, gebruikersopleidingen en raadgevende diensten zullen een meer autonoom gebruik van uw TalenCentrum ondersteunen, terwijl openingstijden die passend zijn voor uw gebruikers en het doelmatig rangschikken en presenteren van hulpmiddelen uw gebruikers zullen helpen bij het zo goed mogelijk gebruik maken van uw diensten.

Feedback van gebruikers en personeel van het TalenCentrum kunnen u helpen de bestaande diensten te verbeteren en aan te passen, en kan u ook nog wijzen op eventuele nieuwe manieren waarop uw TalenCentrum zich zou kunnen ontwikkelen. Waar mogelijk moet de introductie van nieuwe diensten worden voorafgegaan door overleg met alle betrokkenen en een haalbaarheidsonderzoek – als het een belangrijke ontwikkeling betreft.

Diensten

Welke van de volgende diensten levert uw TalenCentrum?

Pedagogische ondersteuning

- lesgeven/begeleiding
- adviesdienst taalonderwijs
- lerarenopleiding (extern en intern)
- beroepsontwikkelingscurssussen
- veranderingen toepassen die bedoeld zijn om het taalonderwijs en lesgeven te verbeteren
- het uitgeven van goedwerkende voorbeelden uit de praktijk
- promotie van vernieuwende praktijken
- vooroplopende initiatieven
- vervaardiging van intern gemaakte hulpmiddelen en beoordelingsmateriaal
- evaluatie
- beoordeling
- certificatie
- ondersteuning voor leren op afstand/zelfstudie
- dienstverlening voor hulpmiddelen (losstaand of in een netwerk – centrale catalogus)
- introductiecurssus voor nieuwe gebruikers

Informatiediensten

- informatiedienst (persoonlijk, per telefoon, schriftelijk of per e-mail)
- verwijzingsdiensten (inclusief toegang tot het Internet?)

- ondersteunend onderzoek (bijv. op maat gemaakte bibliografieën)
- groepsvoorlichting
- verspreiding van informatie namens andere organisaties (bijvoorbeeld, als een EU-informatiepunt of voor culturele instellingen)

Aanvullende diensten

- verspreiding en promotie van taalonderwijs en multiculturele bewustwording
- onderzoek en ontwikkeling (R & D)
- netwerken (helpen bij het opbouwen van samenwerkingsverbanden en bij het vergemakkelijken van samenwerking tussen verschillende organisaties en personen die in hetzelfde gebied werken)
- diensten die op aanvraag beschikbaar zijn (op maat gemaakte diensten, bijv. trainingssessies of project-beheer)
- verkoop van uitgaven (intern gemaakte publicaties of andere die van belang zijn voor gebruikers?)
- een programma van maatschappelijke of culturele activiteiten
- faciliteiten om te vergaderen/vergaderzalen
- off-air opnemen
- fotokopieën (voor het personeel/gebruikers ... gratis/begroot?)

Technische diensten

- doorlopend onderhoud van alle apparatuur (ter plekke, in de fabriek, vernieuwing van onderhoudscontracten)
- onderhoud van computernetwerken en servers (opslag van digitaal materiaal)
- satelliet- of kabeltelevisie, ontvangst en onderhoud
- digitaal maken van audiovisueel materiaal
- Internetondersteuning voor het creëren van materiaal
- upgraden van apparatuur
- advies over de technische implicaties en specificaties voor nieuwe ontwikkelingen in de aangeboden diensten of het projectwerk

Case studies

de Nationale Onderwijsraad in Finland

Hoe het Common European Framework (CEF) voor het taalonderwijs aan te passen aan landelijke raamwerkplannen (NBE-FI)

De huidige Finse leerplanhervorming voor talen vindt plaats binnen een context die als volgt kan worden omschreven:

- *De huidige raamwerkplannen zijn tamelijk open voor plaatselijke toepassingen en zijn daarom in open bewoordingen geschreven.*
- *Als gevolg van nationale onderzoeken van leerresultaten in het vreemde talenonderwijs, is er een groeiende bezorgdheid geuit over de onderwijsgelijkheid.*
- *Er is behoefte aan samenhang van leerplanresultaten tussen verschillende scholen en onderwijsinstellingen.*
- *Er zijn meer verbanden tussen lesgeven, leren en beoordeling nodig om het stimuleren van autonoom leren aan te moedigen.*
- *De behoefte aan een duidelijk zichtbare vooruitgang van taalvaardigheid van één onderwijsniveau naar een hoger niveau.*
- *De behoefte om steun te verlenen aan leraren die gerechtvaardigde cijfers geven bij het verlaten van de scholengemeenschap binnen het huidige raamwerkplan.*

Voor het aanpakken van deze uitdagingen besloten de taalleerplangroepen, die door de Nationale Onderwijsraad waren opgezet, in Finland een 'bekwaamheidschaal' voor voortgezet en hoger middelbaar onderwijs tot ontwikkeling te brengen in navolging van door het CEF aangegeven niveaus en descriptoren.

Het tot ontwikkeling brengen van de schaal was de lastigste en meest veelomvattende taak omdat de CEF-niveaus te breed waren om een lichte vooruitgang in taalbekwaamheid vast te stellen. Daarom was het noodzakelijk de oorspronkelijke niveaus te splitsen om tegemoet te komen aan de behoeften van ons schoolsysteem. Ook werd het onderkend dat de hoogste niveaus van taalbeheersing zoals die worden beschreven in het CEF voor de gemiddelde leerling niet goed haalbaar zijn.

Er werden drie sub niveaus gecreëerd binnen het A1-niveau van het CEF, met de namen:

- *A1.1. Eerste fase van de aanvangsbekwaamheid;*

Case studies

- A1.2. Ontwikkeling van de aanvangsbekwaamheid;
- A1.3. Functionele aanvangsbekwaamheid.

Het A2-niveau werd onderverdeeld in twee nieuwe niveaus, genaamd:

- A 2.1. Eerste fase van de aanvangsbekwaamheid;
- A 2.2. Ontwikkeling van de aanvangsbekwaamheid.

Het B1-niveau kreeg twee nieuwe categorieën, genaamd:

- B1.1. Functionele basisbekwaamheid;
- B1.2. Basisbekwaamheid 'fluent'.

Het B2-niveau werd ook opgedeeld in twee sub niveaus, genaamd:

- B2.1. Eerste fase van onafhankelijke bekwaamheid;

- B2.2. Functionele onafhankelijke bekwaamheid.

Het eerste probleem waar we mee te kampen hadden bij het valideren van de niveaus en descriptorren die we hadden ontwikkeld, was dat leraren de verschillende niveaus verschillend interpreteerden. Een aantal van de activiteiten was dan ook bestemd om de leraren bij het proces te betrekken en een collectief begrip op te bouwen. Deze activiteiten omvatten het bestuderen van de descriptorren, het op moeilijkheidsgraad sorteren hiervan en het twee aan twee vergelijken van de verschillende gesorteerde descriptorren, etc. Het resultaat was een voorstel voor de bepaling van de standaardniveaus van een 'goede' taalbeheersing bij het verlaten van de scholengemeenschap en het hoger middelbaar onderwijs, gebaseerd op empirische gegevens.

Case studies

het Centrum voor Innovatie van Opleidingen (CINOP) in Nederland

Het gebruik van het Taalportfolio voor het beroepsonderwijs in het TalenCentrum van Regionale Opleidingscentra's (ROC's) in het beroepsonderwijs

Het doel van TalenCentra in Regionale Opleidingscentra's in het beroepsonderwijs is tweeledig: het verschaffen van hulpmiddelen en materialen die gebruikt worden bij het leren van een taal; en het verlenen van een taalonderwijsdienst aan andere units beroepsonderwijs in een ROC. CINOP heeft samen met de SLO (Stichting Leerplan Ontwikkeling) een Nederlands Taalportfolio voor beroepsonderwijs ontwikkeld dat is verbonden met het CEF voor talen die onderdeel vormen van het overkoepelende Europese Taalportfolio-project (ELP).

De invoering van het portfolio houdt in dat de student zich bewust wordt van zijn eigen behoeftes en zijn voortgang en een andere manier van verslaglegging van zijn vooruitgang die is geboekt binnen en buiten de context van het onderwijs.

Net als het Europese Taalportfolio waarop het is gebaseerd, stelt het Nederlandse Taalportfolio voor beroepsonderwijs (DVLP) de student in staat zijn vooruitgang te volgen en kan hij zijn taalcompetenties vaststellen in de vijf taalvaardigheden. Het portfolio is eigendom van de student die zijn eigen behoeftes kenbaar maakt, voortgang bijhoudt en de voltooiing van zijn doelen controleert. Het DVLP omvat een serie descriptorren, gebaseerd op het Europees Referentiekader (CEF), met voorbeelden van situaties uit de taalpraktijk waarin de student verzeilt kan raken en die dienst doen als een soort zelfbeoordelingsleidraad voor studenten. Bij CINOP, wanneer we ROC's ondersteunen, wordt het DVLP gebruikt om de studenten te steunen bij het maken van hun eigen evaluatieaannames en daarna objec-

tieve testen af te leggen op het relevante niveau om ze te controleren. De student is dan in staat zijn competentie te vergelijken met het niveau dat van hem verwacht wordt aan het eind van de beroepscursus. De discrepantie tussen de twee stelt de student in staat zijn eigen leerweg vast te stellen in de 'Leermonitor' (een hulpmiddel bestemd voor studenten dat het CINOP heeft ontwikkeld) met de hulp van een mentor. Dit maakt concentratie mogelijk op verschillende vaardigheden waar nodig. Zijn voortgang kan regelmatig opnieuw worden bekeken waarna de leerweg dienovereenkomstig kan worden aangepast.

Het DVLP wordt nu volop gebruikt in drie colleges en wordt op dit moment in nog eens acht colleges geïntroduceerd. Als gevolg van deze voortgaande invoering van het DVLP hopen we dat weldra het meeste taalonderwijs in ROC's plaats zal vinden in het TalenCentrum. Daarom zal de organisatie van materialen en hulpmiddelen in de TalenCentra ook verbonden zijn met de niveaus in het portfolio en het CEF. Algemeen gesproken is het vrij makkelijk materiaal te coderen aan de hand van taal, beroepscursus, vaardigheid, niveau, en het zal zelfs descriptorren in de vorm van 'ik kan'-beweringen bevatten. Om deze taak gemakkelijker te maken voor leraren, heeft het CINOP een Raamwerk Moderne Vreemde Talen voor het Secundair Beroepsonderwijs ontwikkeld. Dit is een aangepaste versie van het Europees Referentiekader (CEF).

Voor kleine zelfstandige TalenCentra die samenwerken met het CEF, zou het interessant kunnen zijn de mogelijkheid te onderzoeken om een index te maken van het materiaal op de

Case studies

manier zoals hierboven aangegeven. Centra zouden ook kunnen overwegen het gebruik van het Europese Taalportfolio te introduceren met als doel de studenten te helpen bij het zich richten op hun individuele behoeften, het in de gaten houden van en nadenken over hun voortgang.

Het Nederlandse Taalportfolio voor beroep-

sonderwijs dat door de Raad van Europa in september 2001 werd geaccrediteerd, kan online worden bekeken (in het Engels en Nederlands) op www.trefpunttalen.nl (click op 'taalportfolio BVE', daarna 'downloads', daarna 'European Language Portfolio for Vocational Education – kies de Engelse vertaling of de Nederlandse versie).

Case studies
CDI Univerzum, Centrum voor Onderwijs op afstand, Ljubljana

Vernieuwende praktijken: veranderingen invoeren ten gunste van een leerlinggestuurde aanpak van lees- en spreekvaardigheid in het TalenCentrum

De afgelopen vier jaar hebben we een aantal grote veranderingen doorgevoerd in ons TalenCentrum die verband houden met hoe studenten hun lees- en spreekvaardigheden ontwikkelen en oefenen. Dit hebben we gedaan door een meer leerlinggestuurde aanpak te introduceren, vooral in verband met de keuze van hulpmiddelen en onderwerpen.

Onze studenten zijn volwassenen en de meeste hebben een volledige baan. Daarnaast doen zij regelmatig een omscholings- of bijscholingscursus. Zij moeten veelal een examen in een vreemde taal afleggen om voor een diploma in een ander specialistisch onderwerp als elektronica of werktuigbouwkunde in aanmerking te komen. Onze lerenden raken vaak gestresst omdat er te veel beslag wordt gelegd op hun tijd waardoor ze in een patroon komen dat bestaat uit te weinig aanwezig zijn, gebrek aan voortgang en slechte beoordelingen, wat weer leidt tot een gebrek aan motivatie.

Wij hebben het 'perspectief van de docent' verlaten voor een 'perspectief van de lerende' om de autonomie van de studenten te vergroten en daardoor hun motivatie. Om dit voor elkaar te krijgen moesten we eerst onze eigen rol als leraar veranderen. We konden niet langer meer alle beslissingen nemen wat betreft materiaal, activiteiten, media, roosters en werkmethoden, maar moesten ons gaan richten op het selecteren, produceren en organiseren van de verschillende hulpmiddelen en tegelijkertijd onze studenten bijstaan bij de omschakeling naar het meer autonoom worden.

Er zijn diverse manieren om een leerlinggestuurde aanpak binnen een TalenCentrum te promoten. Wij hebben gemerkt dat de ingebrachte veranderingen voor lees- en spreekvaardigheid bijzonder succesvol waren:

- **Leesvaardigheid:** het 'verplicht lezen' maakt onderdeel uit van al onze cursussen. Om het leesmateriaal niet al te dwingend op te leggen, krijgen de studenten bij ons de keuze uit een breed scala aan leesmateriaal. We hebben een lijst met ongeveer 40 titels, waaronder verhalen die als basis

dienden voor bekende films of boeken die ze misschien eerder in de Sloveense taal hebben gelezen. Het materiaal kan in het TalenCentrum worden gelezen of geleend. De studenten nemen verantwoordelijkheid voor hun keuze en selecteren dus zelf het niveau en het onderwerp dat ze interessant of uitdagend vinden. Wij steunen ze daar in, helpen ze met het zetten van doelen als onderdeel van het leerproces en geven ze advies over de verschillende werkwijzen die ze kunnen gebruiken om zich voor te bereiden op het 'begrijpend lezen'-gedeelte van het examen. We moedigen ze ook aan het Internet te gebruiken omdat ze daar oefeningen over begrijpend lezen kunnen vinden en heel veel kunnen oefenen met lezen.

- **Spreekvaardigheid:** vroeger bestonden de mondelinge examens uit vaststaande thema's die vaak te algemeen waren om de studenten echt te motiveren en leverden slechte resultaten. De spraakcompetentie van de student was vaak het probleem niet. Ze wisten gewoon niet wat ze over het onderwerp moesten vertellen omdat het ze niet interesseerde. Dit probleem hebben we aangepakt door studenten toe te staan dat ze hun eigen discussieonderwerpen mochten kiezen en dit hebben we ook sterk aangemoedigd. We hebben in het TalenCentrum een ruime keuze aan bronnen over allerlei onderwerpen (die we vaak op het Internet hadden gevonden) en hebben, net zoals we dat ook gedaan hebben met lezen, veel tijd en energie gestoken in het helpen van studenten bij het nemen van verantwoordelijkheid voor hun eigen studie. In de klas krijgt iedere student de kans zijn mening te geven en die te verdedigen, en kan hij ideeën en gezichtspunten met anderen delen.

Wij vonden de resultaten van de veranderingen die we hebben aangebracht in de manier waarop we de lees- en spreekvaardigheid van de studenten konden ontwikkelen in het TalenCentrum zeer bemoedigend. Wij vonden het interessant met studenten te werken die

Case studies

onderwerpen hadden voorbereid die met hun werk of hobby hadden te maken en bovendien waren de studenten veel gemotiveerder. Het lijkt of mondelinge examens 'menselijker' zijn geworden. De studenten zijn minder gespannen voor de examens en ervaren het als

een stimulans dat ze de doeltaal kunnen gebruiken om over iets te praten wat verband houdt met hun eigen leven, en daardoor zijn zowel het kennisniveau als de resultaten beter, wat ook te verwachten viel.

Aanbevelingen

- Hoe verbanden te maken tussen nationale curricula en de niveaus van het CEF. Een standaardmodel (een tip uit Finland):
 - ▶ kies een groep ervaren docenten en maak ze vertrouwd met de niveaus en descriptoren van het CEF;
 - ▶ verzorg de voorbereiding van beschrijvingen van taalbeheersingscategorieën die van belang zijn voor uw land;
 - ▶ zorg dat er overeenstemming wordt bereikt over categorale indelingen d.m.v. groepswork en gedachtewisseling;
 - ▶ maak individuele en groepsindelingen;
 - ▶ zorg voor de vervaardiging, revisie en afronding van taalbeheersingsnormen;
 - ▶ stel geldig bewijs en technisch documentatiemateriaal samen.
- Informatie- en inlichtingendiensten – als u een heleboel vragen over hetzelfde onderwerp heeft gekregen, dan kan het handig zijn een lijst met veel voorkomende vragen -'Frequently Asked Questions (FAQ's) of informatiebladen samen te stellen om tijd te besparen en er zeker van te zijn dat de kwaliteit van de beantwoording altijd consistent is.

Hulpbronnen

Format

- Welke van de volgende soorten bronnen zijn in uw TalenCentrum voorhanden?
 - **Mensen:** docenten, taaladviseurs, receptionisten en personeel dat informatie verschaft?
 - **Gedrukt:** boeken, waaronder onderwijsmateriaal; naslagwerken; tijdschriften; kranten/dagbladen; andere realia; informatieve bladen; werkbladen; posters; systeemkaartjes; instructiebladen voor gebruik van apparatuur en faciliteiten?
 - **Video (of DVD);** onderwijsmateriaal; educatieve video's; films (eventueel met mogelijkheden voor ondertiteling in de doeltaal); off-air opnames?
 - **Rechtstreekse satelliet-/digitale uitzendingen;** tv of radio (vaak voor actuele zaken)?
 - **Audio (cassette; cd-rom):** onderwijsmateriaal; interactieve vergelijkende hulpbronnen voor uitspraak-oefening, off-air radio-opnames?
 - **Software:** leermiddelen (met afdruk-/grafische-/audio- en videobestanddelen)?
 - **On line:** Hulpmiddelen op het Internet (elektronische dagbladen; on line gegevensbestanden; eigen website; lijst met links; het Internet zelf)?

Inhoud

- Aan wat voor 'inhoud' hebben uw diverse gebruikersgroepen behoefte?:
 - **Lerenden (alle sectoren):** leermiddelen; werkbladen die methodologische hulp/assistentie verlenen betreffende leersstrategieën; naslagmateriaal, studieboeken en aanvullend materiaal; authentiek materiaal (bijv. kranten); spelletjes en software voor taalonderwijs; dossiers/bestanden over bepaalde onderwerpen?
 - **Opleiders en andere gebruikers:** onderwijsmateriaal/studieboeken; naslagwerken; authentiek materiaal; toegepaste taalkunde; publicaties over basismethodeleer voor taalonderwijs, materiaal ter ondersteuning van inter-curriculaire activiteiten, examens; wetgeving; academische bladen en andere periodieken, off-air opnames in de doeltaal?

Case studies

het CRLE (Centre de Recursos de Llengües Estrangeres) in Barcelona

Het verschaffen van hulpmiddelen in verschillende formats en hoe onderwijsgevendend ze gebruiken

MVT-docenten uit het reguliere onderwijs en het niet-langer leerplichtige onderwijs zijn de belangrijkste gebruikers van ons centrum. Ons personeelsbeleid voorziet in het overplaatsen van MVT-docenten die praktijkervaring hebben, naast bewezen expertise in en een sterke betrokkenheid met vernieuwing in het gebied (bijv. door deelname aan Europese projecten of plaatselijke proefprojecten; activiteiten m.b.t. het opleiden van leraren of het schrijven van studieboeken).

Het personeel van CRLE verleent advies en ondersteuning aan beroepskrachten in de diverse moderne vreemde talen die in het basis- en facultatieve curriculum staan, zoals:

- advies en ondersteuning betreffende subsidies, onderwijsmaterialen, innovatieprojecten etc die rechtstreeks zijn aangevraagd (volgens afspraak) of via informatie verkregen per telefoon of e-mail;
- een uitleendienst voor audiovisueel materiaal, dat toegankelijk is via een on line catalogus (www.xtec.es/cgi/mediateca_crle);
- een telkens bijgewerkte, institutionele website (www.xtec.es/crle) waar onderwijsgevendend heen kunnen gaan voor:
 - downloadbaar ondersteunend materiaal dat door CRLE ontworpen en uitgegeven wordt ter ondersteuning van nieuwe praktijken of om nieuw onderwijsbeleid onder de aandacht te brengen zoals: proefdelen en richtlijnen voor basisonderwijs en middelbaar onderwijs in het Engels, Frans en Duits;
 - beschrijvingen en deadlines voor deelname aan diverse innovatieve programma's;
 - een catalogus bestaande uit algemene Internetlinks die nuttig kunnen zijn voor de drie moderne vreemde talen die grotendeels worden onderwezen in het reguliere onderwijs;
 - het Internet in het klaslokaal-project (e-learning-voorziening met beroepsmatige, on line educatieve inhoud –

www.xtec.es/aulanet) bestaande uit twee cursusmaterialen in het Engels voor middelbaar onderwijs en een voor eind basis/begin middelbaar onderwijs;

- e-learning ondersteunend materiaal dat ontwikkeld wordt door onderwijsgevendend of professionele ontwerpers van materiaal, op aanvraag.

Wij voorzien ook in:

- apparatuur (hardware en software) voor het MVT-klaslokaal aan alle openbare scholen;
- relevant onderwijsmateriaal aan de 80 lerarencentra in Catatonia (dus gedecentraliseerde toegang);
- gereserveerde begrotingen zodat scholen innovatieve projecten kunnen uitvoeren;
- op maat gemaakt materiaal en hulpmiddelen voor het opleiden van leraren, plus publicaties voor scholen die deelnemen aan innovatieve projecten.

Via onze certificatie-eenheid, bieden we ook de volgende hulpmiddelen aan volwassen MVT-studenten en hun docenten:

- interactieve documenten op het Internet voor het zelf bestuderen van officiële oude examens in het Engels, Frans en Duits (www.xtec.es/crle/eoi), waaronder videoclips voor niveau B1 van het CEF;
- een uitleendienst van officiële oude examens in het Catalaans, Engels, Frans, Duits, Italiaans, Russisch en Spaans op twee verschillende niveaus, B1 en B2 van het CEF;
- voorbeelden van officiële examens met een certificaat (in het Baskisch, Catalaans, Chinees, Nederlands, Engels, Frans, Duits, Grieks, Italiaans, Japans, Portugees, Russisch en Spaans) op twee verschillende niveaus, B1 en B2 van het CEF.

Verskillende manieren om toegang te krijgen tot hulpmiddelen en hun beschikbaarheid in diverse formats stellen ons in staat een groot publiek te bereiken.

Case studies

TalenCentrum van de Universiteit van IJsland in Reijkjavik

Het creëren van Internethulpbronnen door het werk van lerenden op het Internet te publiceren

Op het TalenCentrum van de Universiteit van IJsland worden vijf moderne vreemde talen onderwezen met behulp van begeleidde zelfstudie: Deens, Engels, Frans, Spaans en Duits. Het begeleidde zelfstudieprogramma omvat een wekelijkse vergadering van één uur met de begeleider die in kleine groepjes van vier tot zes studenten plaatsvindt. De studenten bestuderen voor de rest de talen

zelf, met de supervisie van een begeleider.

Het academische jaar is opgedeeld in twee perioden van elk dertien weken. Cursussen die plaatsvinden in de herfstperiode zijn gebaseerd op een breed scala aan thema's, terwijl de cursussen in de lenteperiode zich richten op twee of drie belangrijke gebieden, waaruit de studenten twee onderwerpen

Case studies

kiezen die overeenkomen met hun eigen interesse.

De eerste les van de periode is oriënterend van aard en richt zich op het stellen van persoonlijke doelen. Men kiest in samenspraak met de begeleider en medestudenten twee onderwerpen uit de onderwerpgebieden. De cursussen omvatten derhalve zo'n tien gespecialiseerde onderwerpen en iedere student werkt ongeveer zeven weken aan een bepaald onderwerp. De onderwerpen dienen bij voorkeur verband te houden met het thuisland van de student. Het lijkt ons praktisch dat ze in de vreemde taal kunnen praten met native speakers, voor als ze bijvoorbeeld toeristen moeten rondleiden, internationale zaken moeten afhandelen of conferenties moeten bijwonen.

Kritische gedachteswisselingen en informele presentaties over het gekozen onderwerp vinden plaats tijdens de volgende twee lessen. Deze zijn gericht op het vergroten van de communicatieve vaardigheden en het op een dusdanige manier verdiepen van de onderwerpen dat de studenten in staat zullen zijn om samenvattingen te maken, meer op de hoogte zijn van de diverse hulpmiddelen die ze kunnen gebruiken en de inhoud meer gedetailleerd kunnen weergeven.

De vierde, vijfde en zesde les zijn vooral gericht op het schriftelijk uitwerken via procesmatig schrijven: medestudenten bespreken het eerste concept, er worden veranderingen gemaakt, daarna gaat het naar de begeleider voor verdere evaluatie. Er vinden formele presentaties plaats over het onderwerp. Tijdens deze fase is het mogelijk om de activiteiten op video vast te leggen en native speakers van de doeltaal uit te nodigen om deel te nemen. De studenten plaatsen een slotdocument op het Internet via het Forum

Islandiae, de website van het TalenCentrum.

Het plaatsen van de tekst creëert een authentiek forum en prikkelt de studenten om enkele belangrijke zaken die verband houden met het publiceren van teksten op het Internet toe te passen, zoals het correct toepassen van grammaticaregels, zorgen voor organisatorische samenhang, toepassen van gevorderd vocabulaire en voegwoorden, het gebruik van links en het creëren van visueel aantrekkelijke documenten. Zij krijgen input van native speakers van de doeltaal die gevraagd worden een korte recensie te geven van het artikel dat ook op dezelfde website wordt geplaatst. Op deze manier worden de studenten aangemoedigd om te grasduinen binnen de website en gebruiken ze de kritiek van medestudenten als onderdeel van hun leerproces.

In de zevende week moeten ze een zelfonderzoeksrapport inleveren. Bovendien wordt er kritisch met elkaar van gedachten gewisseld zodat studenten kunnen nadenken over hun leerproces en voortgang. Er worden nieuwe taaldoelen besproken en vastgesteld. Het tweede onderwerp wordt goedgekeurd of er worden nieuwe onderwerpen gekozen. Dit proces wordt tijdens de tweede helft van de cursus herhaald.

Aan het eind van de cursus, hebben de studenten:

- een breed scala aan taalactiviteiten en –processen meegemaakt waardoor autonome leervaardigheden en zelfreflectie worden bevorderd;
- een besef van de voordelen van zelfonderzoek en evaluatie door medestudenten;
- het belang aangetoond van het stellen van korte- en langetermijndoelen betreffende de taal.

Aanbevelingen

- Moedig gebruikers aan om hun eigen materiaal te maken. Nadat het is gecorrigeerd kunt u het toevoegen aan uw lijst van intern materiaal.
- Zie uw gebruikers ook als een hulpbron, door 'samenwerkend leren' te introduceren of het leren in tweetallen en uitwisselingen te bevorderen.
- Met het uitlenen van authentieke kinderboeken aan de ouders worden jonge kinderen meer blootgesteld aan de taal en krijgen ouders meer vertrouwen in de mondelinge beheersing van de vreemde taal.
- Voor het ontwerpen en ontwikkelen van interactief materiaal kunt u ook gebruik maken van 'freeware'-programma's die op het Internet te vinden zijn.
- Als u software koopt, controleer dan de licenties om er zeker van te zijn dat de softwarepakketten geschikt zijn voor netwerken, upgraden etc.
- Het is goed om eens een kijkje te nemen op de website van een uitgever, omdat sommige uitgevers gratis monsters aanbieden. U kunt van hen vaak gratis exemplaren krijgen, vooral als uw gebruikers docenten zijn.
- Vergeet niet het uitlenen van materialen in de gaten te houden zodat er een snelle stroom van hulpbronnen is van de ene gebruiker naar de andere.

Aankoopbeleid

- Hebt u een aankoopbeleid – wie schrijft het beleid/hoe vaak wordt het gewijzigd?
- Is het gekoppeld aan de doelen van het TalenCentrum, de behoeften van de gebruikers en de aangeboden faciliteiten?
 - Wordt daarin de reikwijdte van de collectie aangegeven?
 - Welk scala aan talen moet u ondersteunen en op welke niveaus?
 - Hoeveel exemplaren of softwarelicenties zijn er nodig per hulpbron?
 - Is er een goed communicatiekanaal met het onderwijzend personeel om er zeker van te zijn dat u genoeg voorraad achter de hand heeft van hulpmiddelen die zij hun studenten aanbevelen?
- Is het aankoopbeleid beschikbaar voor gebruikers – zo ja, hoe en waar?
 - Kunnen zij er commentaar op geven of suggesties doen voor aankopen?
- Hoe zorgt u ervoor dat u zeker weet wat er op de markt te koop is?
 - Hebt u regelmatig contact met uitgevers of fabrikanten van materiaal – staat u op hun adressenlijst voor informatie over nieuwe leermiddelen?
 - Hoe vindt u geschikte leermiddelen voor minder veelvuldig gebruikte talen of gemeenschapstalen – heeft u wel eens overwogen de hulp in te schakelen van ambassades en andere culturele organisaties of hulpmiddelen op te sporen op het Internet?

Aanbevelingen

- ➔ Maak gebruik van een vragenlijst om suggesties van uw gebruikers te verzamelen voor nieuwe aankopen.

Catalogus

- Kunt u uw hulpmiddelen efficiënt rangschikken en indelen met uw huidige systemen?
- Voor wie is uw catalogus beschikbaar: het personeel; huidige gebruikers; potentiële gebruikers?
- Hoe maakt u uw catalogus beschikbaar?
 - Is het beschikbaar als gedrukte tekst of on line (voor iedereen toegankelijk of met een wachtwoord)?
 - Hebt u gebruiksvriendelijke maar toch voldoende uitgewerkte instructies voor het gebruik van de catalogus die beschikbaar is voor de gebruikers en het personeel?
- Is uw catalogus en indelingssysteem in overeenstemming met uw aankoopbeleid?
- Als u erover denkt om het systeem te veranderen, heeft u dan gekeken naar bestaande systemen en thesauri?
- Moeten uw documenten MARC-compatible zijn (bij gebruik van een Union-catalogus) of zijn ze puur gemaakt om gebruikt te worden door het personeel en de gebruikers?
- Kunt u met uw catalogus bijvoorbeeld nagaan hoeveel beschikbare exemplaren er zijn, waar ze zijn en of ze uitgeleend zijn?

Case studies

het Europees Centrum voor Moderne Talen (ECML) van de Raad van Europa in Graz, Oostenrijk

Stapsgewijze aanschaf van een nieuw bibliotheekbeheerssysteem voor het documentatie- en hulpmiddelencentrum van het ECML, waardoor een on line catalogus mogelijk werd

De huidige bibliotheekcollectie van het ECML bestaat uit zo'n 3.800 documenten. Sinds 1995 heeft het documentatie- en hulpmiddelencentrum met een gegevensbestand gewerkt waarmee het onmogelijk was on line toegang te verkrijgen tot de catalogus. In 2001 besloot het ECML het oude systeem te vervangen door een modern en effectief systeem zodat:

- *het mogelijk werd om 24 uur per dag toegang te verkrijgen en om traditionele en elektronische ECML-bronnen te bezorgen bij gespecialiseerde en andere geïn-*

teresseerde gebruikers;

- *er gereageerd kon worden op alle elementaire behoeften voor de automatisering van een bibliotheek – (acquisitie, catalogiseren, opzoeken, roulatie, archiefbeheer, rapportering en statistieken, WebOPAC ...).*

Als eerste stap werd gekeken naar de huidige en toekomstige behoeften van het ECML en werd bekeken wie de belanghebbenden waren bij het project.

Case studies

De analyse van de behoeften hield rekening met: de algemene organisatie en activiteiten van de instelling (omdat het ECML een aparte organisatie van de Raad van Europa was); bestaande infrastructuur; beschikbare bronnen; moeilijkheden die men op verschillende niveaus was tegengekomen; en verwachtingen.

De bestaande situatie werd onderzocht door:

- van belang zijnde personeelsleden bij het ECML en de Raad van Europa te interviewen;
- een jaarlijkse tentoonstelling van de Oostenrijkse Bibliotheek Vereniging te bezoeken;
- een informatiebijeenkomst over de laatste ontwikkelingen betreffende bibliotheeksoftware die georganiseerd was door een plaatselijke leverancier bij te wonen;
- relevante informatie over bibliotheeksystemen en leveranciers te verzamelen.

Door deze stappen verkregen we een beter inzicht in wat huidige en potentiële software te bieden had.

Functionele, technische, (meertakenverwerking, multiverwerking en multiscript, meerdere locaties, meertalige omgeving, technologie, computers, beveiliging ...) en standaardisatievereisten werden bepaald en vertaald in 'verplichte' of 'optionele' kenmerken bij de aanbesteding.

- De inschrijving werd verstuurd aan veertien Europese aanbieders (voornamelijk in Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk).

Acht van hen stuurden een min of meer uitgewerkt voorstel.

- Vergelijkingstabellen maakten het voor het centrum mogelijk de naleving van en het inzicht in de inschrijvingsvereisten plus de eerste schattingen te beoordelen.
- De prijzen waren over het algemeen gebaseerd op de grootte van de collectie en de verschillende niveaus en aantallen gebruikerslicenties.

Het systeem waar we voor gekozen hebben verschaft ons de beste en goedkoopste software die we konden vinden. Het heeft een groot aantal gebruikers (waaronder de Raad van Europa) en komt tegemoet aan al onze vereisten. Daarnaast biedt het ook gepaste flexibiliteit zonder dat er veel aanpassingen hoeven te worden verricht waardoor het upgraden bemoeilijkt zou worden. Het ondersteunt alle noodzakelijke standaards en de updates daarvan. Het bedrijf heeft een zeer duidelijke visie op wat er nodig is voor een succesvolle toepassing. Bovendien had het ECML ook profijt van de kennis en ondersteuning van de grote bibliotheek van de Raad van Europa.

De volgende stappen (2002–2003) voorzien in dataconversie, het opnieuw indexeren aan de hand van de Europese Onderwijsthesaurus van de Raad van Europa (alhoewel het nieuwe systeem de indextermen van het ECML kan terughalen), aanpassing van de gebruikersinterface, catalogusopwaardering en bruikbaarheidsproeven.

Case studies

het CILT (Centre for Information on Language Teaching and Research) in Londen

De catalogus van het CILT on line

Toen de catalogus van het CILT in 1996 werd overgezet van kaarten naar computer, was de volgende stap al voorzien: het on line beschikbaar maken van de catalogus. We hoopten dat dit gebruikers uit heel het Verenigd Koninkrijk – en verder – van een bruikbare bibliografische hulpmiddel zou voorzien dat ze konden gebruiken om bronnen en materialen te identificeren of ze de bibliotheek nu wel of niet persoonlijk konden bezoeken.

De conversie van onze documenten, soms zeer obscure publicaties en soms materiaal in een grote verscheidenheid aan formats waar het standaardproces van documenten koppelen aan een ISBN-nummer niet mogelijk was, bleek moeilijk. We hadden er niet het personeel of de faciliteiten voor om het intern te doen, en ook het bedrijf aan wie het conversiewerk was uitbesteed hadden niet het specialistische personeel om informatie in een grote verscheidenheid aan talen correct in te voeren. Een bijkomend probleem voor ons was dat data ingevoerd moest worden in velden met een

vaste lengte, wat in een aantal gevallen leidde tot het moeten inkorten van informatie. De gevolgen van enkele onnauwkeurigheden in de catalogus kunnen tot op zekere hoogte worden verzacht wanneer er personeel aanwezig is om de gebruiker te helpen. Deze hulp is niet op dezelfde wijze beschikbaar voor de gebruiker op afstand of een on line catalogus.

De beslissing welke OPAC gebruikt moest worden voor de on line catalogus was eigenlijk nogal eenvoudig. We ontdekten al snel dat catalogussystemen en OPAC's doorgaans goed met elkaar geïntegreerd zijn en dat het moeizaam en duur zou zijn om een ander merk OPAC voor ons catalogussysteem te gebruiken. Omdat het systeem dat wij gebruikten oorspronkelijk geen Web OPAC had, hebben we zelfs nog overwogen of we opnieuw moesten beginnen met een ander catalogussysteem. Gelukkig was het in dit geval niet nodig.

Zodra we wisten welke Web OPAC we gingen gebruiken en wat die kon, begonnen we

Case studies

met het noodzakelijke voorbereidingswerk voordat we on line konden gaan.

Dit werk hield in:

- *algehele opwaardering van data, inclusief het invoegen van locaties en het verplaatsen van publicatiedata die veelal in het verkeerde veld waren ingevoerd:*
 - *vanwege al eerder genoemde redenen was dit een gigantische opgave maar deze moest geklaard worden indien gebruikers op afstand volledig gebruik wilden kunnen maken van de catalogus;*
- *aantekeningen maken over hoe de catalogus gebruikt moest worden:*
 - *voordat we dit konden doen, moesten we ons goed kunnen voorstellen wat de catalogus in de praktijk kon doen. Om onze gebruikers zo goed mogelijk te kunnen helpen, wilden we niet*

alleen duidelijke instructies maar wilden we ook voorbeelden geven die onze gebruikers zouden aanspreken. Dit leek ons beter dan de voorbeelden te volgen die het softwarebedrijf hadden meegeleverd;

- *het creëren van een pagina om de catalogus met de website van het CILT te kunnen integreren:*
 - *dit was een belangrijke zaak voor ons en iets dat waard is om vanaf het begin naar te vragen als uw TalenCentrum onderdeel uitmaakt van een grotere organisatie. Dit werd uitgevoerd in samenwerking met de webmaster van het CILT.*

Door de positieve feedback die we hebben ontvangen, zijn wij ervan overtuigd dat het allemaal zeer de moeite waard was.

Aanbevelingen

- Let op de volgende kenmerken als u een Web OPAC uitzoekt:
 - ▶ moet tekst kunnen aanpassen;
 - ▶ moet een aantrekkelijke en gemakkelijk te volgen interface hebben;
 - ▶ moet in elk veld kunnen zoeken die belangrijke informatie bevat, dus niet alleen auteur, titel en onderwerp;
 - ▶ moet tegelijkertijd in meer dan één veld kunnen zoeken;
 - ▶ moet documenten kunnen selecteren en uitprinten.
- Bouw liever verder op al bestaande systemen en experts uit het veld dan 'het wiel opnieuw te moeten uitvinden'.
- Het vernieuwen van de bronnencatalogus biedt een uitstekende mogelijkheid om alle aan elkaar verbonden systemen en werkwijzen opnieuw te bekijken (wat kan er worden geautomatiseerd, welke taken kunnen we laten vallen ...).

Aanbieden van de bronnen

- Hoe worden uw bronnen beschikbaar gesteld aan de gebruikers?
 - Hebt u een zorgvuldige afweging gemaakt van de mogelijkheden van het geheel afsluiten tegenover vrij toegankelijk maken van uw bronnen, met andere woorden: kunnen uw gebruikers zichzelf bedruipen of moeten sommige bronnen om veiligheidsredenen door het personeel worden verstrekt?
- Worden bronnen per thema, taal, niveau of andersoortig systeem getoond en opgeborgen?
- Worden de bronnen zo veel mogelijk getoond op een manier die de autonomie van de gebruiker bevordert (vrij toegankelijk, eenvoudig te begrijpen, aantrekkelijke vormgeving)?

Case studies

het TalenCentrum in Luxemburg

Het beheren van bronnen in verschillende talen: organisatie en tentoonstelling van materiaal in acht talen in zelftoegankelijk centrum

Luxemburg is een veeltaalig land waar meer dan 100 nationaliteiten zijn vertegenwoordigd. De autochtone bevolking beheerst gewoonlijk de drie officiële talen goed (Luxemburgs, Duits en Frans) en een andere vreemde taal als het Engels, Spaans, Italiaans of Portugees op een basisniveau.

Onze school weerspiegelt de verscheidenheid aan talen van het land in zijn geheel: de lerenden hebben zeer uiteenlopende achtergronden en komen uit alle streken van de wereld. Onderwijsmaterialen en hulpmiddelen moeten daarom erg gevarieerd zijn en zowel passen bij de wereldwijze lerende als de 'false begin-

Case studies

ners', als ook de echte 'beginners' die soms nauwelijks kunnen lezen of schrijven.

In onze mediatheek kunnen studenten leermiddelen vinden in acht talen: Frans, Duits, Engels, Luxemburgs, Nederlands, Italiaans, Spaans en Portugees.

Algemene informatie, instructies en basisregels worden in drie talen geschreven en getoond. Omdat we ons niet alleen wilden verlaten op het geschreven woord voor de oriëntatie, hebben we de classificatie van ons materiaal getoond met behulp van kleuren en iconen.

- elke taal wordt met een kleur aangegeven. Roze bijvoorbeeld is de kleur voor Engeltalige aanvraagformulieren, werkbladen, cassette en cd-omslag, etc.
- Binnen elke taal is al het materiaal gerubriceerd:

- per niveau (basis = rode stip; midden = gele stip; gevorderd = blauwe stip);
- per vaardigheid (elke vaardigheid heeft een bijpassend icoontje).

Een grote afbeelding die de algemene classificatie voorstelt is te vinden bij de ingang.

Lijst van materialen die in het TalenCentrum te vinden zijn:

- authentiek materiaal:
 - tijdschriften, kranten, romans, stripboeken, spelletjes, liedjes, films en documentaires;
- onderwijsmateriaal dat is uitgegeven:
 - cursusboeken, woordenboeken, audio- en videocassettes, cd's, cd-roms, boeken en banden voor bepaalde leerdoelen;
- speciaal gemaakt materiaal:
 - werkbladen voor zelfstudie;
 - onderzoeken.

Verspreiding / promotie van taalonderwijs en multiculturele bewustwording

- Welke rol kan uw TalenCentrum spelen bij het verspreiden en promoten, en aan wie dient het gericht te worden?
 - Als een vast onderdeel van uw werk, kunt u helpen bij het promoten van multiculturele bewustwording en de activiteiten en resultaten van projecten, verenigingen en culturele organisaties die in het taalonderwijsveld werken?
 - Kunt u uw positie als 'centraal punt' van een netwerk (hoe bescheiden dan ook) gebruiken om geïnteresseerde partijen te informeren over elkaars activiteiten en mogelijkheden om betrokken te raken, en voor het bouwen van synergie en samenwerkingsverbanden?

Case studies

het TalenCentrum van de Universiteit van Malta

Promotie multiculturele bewustwording via taalonderwijs

Cultuur is overal te vinden. Maar als de taalonderwijsgevende zich niet voldoende bewust is van, en niet de kennis en vaardigheden heeft om de verschillende culturen succesvol te integreren binnen de context van het taalonderwijs, trekt degene die een taal leert aan het kortste eind. Ons TalenCentrum probeert daarom zo veel mogelijk werk te maken van:

- de houding van de docenten en studenten ten opzichte van bepaalde talen en de culturen die deze vertegenwoordigen;
- taalproblemen van mensen die geen native speaker zijn;
- opleidingsbehoeften zoals die worden onderkend door degene die wordt opgeleid en de vaste docenten;
- kwaliteiten waarvan docenten vinden dat ze die niet genoeg hebben maar wel essentieel vinden om te bezitten om multiculturele bewustwording te promoten;
- het aanmoedigen van diversiteit in het klaslokaal.

De invloed van cultuur in de klas kan zowel negatief als positief zijn. Als die invloed negatief is dan kan het een bron van conflicten zijn en verdelend werken. Als de invloed positief is kan die helpen bij het promoten van het taalonderwijs. Ons TalenCentrum probeert de docenten van voldoende faciliteiten, hulpmiddelen en bronmateriaal te voorzien om een open sfeer in de klas te kunnen creëren waar verschillende culturen worden erkend en gerespecteerd. Op deze manier kunnen studenten en worden ze aangemoedigd om hun eigen methode te kiezen voor het overbrengen van hun leerresultaten. Dit wordt bereikt door mondelinge projecten waarbij van gedachte wordt gewisseld over een verscheidenheid aan onderwerpen en schriftelijke opdrachten waarmee studenten worden aangemoedigd om op een open wijze over hun ambities te vertellen. Verscheidene taalpakketten die door het centrum beschikbaar worden gesteld promoten het samen leren, in kleine groepjes werken en houden zich bezig met bronmateriaal uit diverse culturen.

Case studies

het Interne Lerarenopleidingscentrum voor Methodiek en Informatie (PTMIK) in Veszprem, Hongarije
Interculturele bewustwording via thema-evenementen in het TalenCentrum

Het is onze ondervinding dat het houden van interculturele evenementen over een bepaald onderwerp een van de beste manieren was om de interesse van studenten in interculturele zaken op te wekken en om ze te prikkelen bij het leren van een taal. Afgezien van het werk dat op school gedaan moest worden, zijn wedstrijden rond verschillende interculturele thema's zeer succesvol gebleken in ons centrum. Ons favoriete thema is 'festiviteiten' omdat ze deel uitmaken van ons dagelijks leven en elke cultuur wel zijn vieringen, feesten of feestdagen heeft. Hierdoor kunnen studenten verschillende culturen met elkaar vergelijken en gaat hun interculturele bewustwording bijna vanzelf. Door de wedstrijden raken niet alleen de kinderen maar ook hun leraren en vaak ook hun ouders op een positieve manier betrokken. Dit is ook een prima manier om de groep van mensen die het TalenCentrum gebruiken te vergroten.

Wij vinden het belangrijk dat studenten op een speelse en inspirerende wijze met de 'wereld van competitie' in aanraking komen. Daarom is de meest geschikte soort krachtmeting voor leerlingen van de onderbouw en bovenbouw van het basisonderwijs meestal een kunstnijverheidcompetitie. We vragen veelal tekeningen of posters te maken van bijvoorbeeld een gewoonte of traditie van een festiviteit in de cultuur van de doeltaal. Dit zorgt niet alleen voor creatief en plezierig werk maar vereist ook wat eenvoudig onderzoekswerk van de leerling. Voor leerlingen van de bovenbouw van het basisonderwijs en voor leerlingen van de middelbare school worden de opdrachten geleidelijk aan moeilijker gemaakt, zoals vertalen, lezen, opstel, projectwerk of een quiz maken.

We moeten met veel zaken rekening houden als we een dergelijke gebeurtenis organiseren. Besluiten we een tekenwedstrijd te houden dan moeten we er zeker van zijn dat we voor de tekeningen een bruikbare tentoonstellingsruimte hebben waar de meeste bezoekers van het TalenCentrum ze kunnen zien. Doordat bezoekers worden gevraagd aan te geven welke tekeningen ze de mooiste vinden, hebben we direct een gemakkelijke manier om de beste inzendingen te kiezen.

We hebben gemerkt dat de meest effectieve manier om een gebeurtenis voor kinderen aan te kondigen loopt via school. We moeten er voor zorgen dat nadat we de wedstrijd hebben aangekondigd, we genoeg tijd uittrekken voor:

- het opsturen van de inzendingen (rekening houden met vertragingen bij de post);
- het uitkiezen van de beste inzendingen;
- het uitnodigen van de deelnemers voor

de formele prijsuitreiking.

Bij ons nemen deze stappen gewoonlijk vier of vijf weken in beslag. Dit betekent dat bijvoorbeeld de aankondiging van een kerstwedstrijd rond half november moet plaatsvinden.

Het is onze ervaring dat het organiseren van een 'feestje' voor de beste deelnemers de leukste manier is om een prijs uit te reiken. Op een dergelijk feestje kunnen ze de organisatoren en elkaar ontmoeten, spelletjes doen en meer leren van het gekozen thema door aan activiteiten mee te doen. Hoe we de leerlingen tijdens het feestje bezighouden hangt af van het aantal deelnemers en van hun leeftijd. Als we de kerstwedstrijd als voorbeeld nemen:

- nodigen we leerlingen uit de onderbouw van het basisonderwijs uit. Dan laten we ze meestal luisteren naar en meezingen met kerstliederen, wat tekenen, kerstspelletjes doen of knutselen. Omdat deze leeftijdsgroep slechts één taal op school leert, gebruiken we de doeltaal en zijn de leraren die hun leerlingen begeleiden van onschatbare waarde.
- nodigen we leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs of van de middelbare school uit. Dan krijgen deze complexere (maar niettemin leuke) opdrachten. Tijdens deze opdrachten gebruiken de leerlingen de twee op school geleerde talen (bijvoorbeeld Nederlands en Duits) en 'dagen' we ze ook uit met nieuwe talen. De opdrachten zijn gemaakt op basis van interculturele kennis en ervaring. Leerlingen mogen hun eigen gewoonten en die van de doeltaal met elkaar vergelijken, nadenken over gebeurtenissen die kortgeleden hebben plaatsgevonden, van gedachte wisselen over hun leven en interesses, vakantieherinneringen ophalen e.d. door middel van activiteiten zoals drama, quizen, leesvaardigheid of schrijfoverdrachten, Internetten, direct een tentoonstelling maken met gebruik van bronnen die op het TalenCentrum aanwezig zijn etc ...

Het maximum aantal deelnemers schijnt ongeveer 30 tot 35 leerlingen te zijn, afhankelijk van de grootte van de feestruimte en hoeveel organisatoren en vrijwilligers er beschikbaar zijn. Het feest hoeft niet zo lang te duren. Wij vinden een feestje van 90 tot 120 minuten, inclusief de prijsuitreiking en versnaperingen, een ideale lengte.

Afhankelijk van de beschikbare middelen kunnen de uitgereikte prijzen variëren van een gratis lidmaatschap tot en met boeken, posters, kaarten en kantoorartikelen. Uitgeverijen zijn vaak heel gul met het uitdelen van

Case studies

kleine prijzen, zoals boeken, leesboekjes, posters, stickers en buttons. Een sponsor kan zich soms wat duurdere prijzen veroorloven, zoals cd's, korte studiebezoekjes of talencursussen, vooral voor oudere leerlingen en uit waardering voor een uitzonderlijke prestatie na jarenlange deelname.

Ten slotte bieden deze gebeurtenissen een mooie kans om jezelf te promoten, dus vergeet niet de plaatselijke pers uit te nodigen, uw doelen en plannen uit te leggen in uw uitnodigingsbrief, en ook kort wat achtergrondinformatie over het thema en uw TalenCentrum te geven.

Introductie van nieuwe diensten

- Zijn er 'diensten' die hierboven zijn aangegeven die u nu niet levert maar waarvoor u wel de faciliteiten heeft om die te leveren en waarmee uw (mogelijk nieuwe) gebruikers hun voordeel zouden kunnen doen?
- Kunt u uw bestaande diensten uitbreiden door bijvoorbeeld:
 - nieuwe talen toe te voegen;
 - modules voor schriftelijk onderwijs of op Internet gebaseerde hulpmiddelen te introduceren;
 - uw TalenCentrum open te stellen voor nieuwe gebruikersgroepen betreffende opleidingszaken door partnerschappen met uitgeverijen, omroeporganisaties, verenigingen of andere instellingen aan te gaan;
 - te netwerken en 'wederzijdse afspraken' te maken met nabijgelegen TalenCentra of andere TalenCentra die op een bepaald gebied gespecialiseerd zijn?

Aanbevelingen

- ➔ Kijk nog eens goed naar de huidige diensten en hulpmiddelen voordat u meer gaat investeren om uw TalenCentrum uit te kunnen breiden.

Bruikbare links

- **American Libray Association**
Vergelijkende studie van verschillende software voor de bibliotheek.
www.ala.org
- **CIEL Language Support Network**
Bevorderen van het onafhankelijk aanleren van een taal.
CIEL handboeken die gedownload kunnen worden – praktische leidraad tot integratie van onafhankelijk taalonderwijs met het onderwezen curriculum in een institutionele context:
Handbook 3 – Resources for independent language learning: design and use
Handbook 5 – Supporting independent language learning: development for learners and teachers
<http://ciel.lang.soton.ac.uk>
- **Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment**
Het Referentiekader bestaat uit een document dat op een bondige wijze de volgende zaken beschrijft:
 - ▶ de competenties die nodig zijn voor communicatie;
 - ▶ de kennis en vaardigheden die daaraan verbonden zijn;
 - ▶ de situaties en domeinen van communicatie.
 In het Referentiekader wordt een duidelijke definitie gegeven van onderwijsdoelen en -methodes en worden de noodzakelijke hulpmiddelen voor de beoordeling van vakbekwaamheid aangereikt.
www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/education/Languages/Language_Policy/Common_Framework_of_Reference/default.asp#TopOfPage
- **EBLUL – European Bureau for lesser used languages**
www.eblul.org
- **Europees Taalportfolio**
Het Europees Taalportfolio bestaat uit een document waarin mensen die een taal leren of hebben geleerd – zowel binnen of buiten de school – hun taalonderwijs en culturele ervaringen kunnen opnemen en erover reflecteren.
<http://culture.coe.int/portafolio>
- **Lingua catalogus**
On line catalogus met materiaal over het taalonderwijs gemaakt met de financiële steun van het actieprogramma van Socrates-Lingua.
http://europa.eu.int/comm/education/socrates/lingua/catalogue/home_en.htm

Bruikbare links

- **Lingu@net Europa**
Een veeltalig centrum ter ondersteuning van het taalonderwijs. Het centrum verschaft informatie over, en links naar, kwalitatief hoogwaardige online hulpmiddelen van Europa en de hele wereld die verband houden met het aanleren en leren van moderne vreemde talen.
www.linguanet-europa.org
- **MARC catalogisering**
MARC het begrijpen van bibliografisch *Machine Readable Cataloguing*.
<http://lcweb.loc.gov/marc/umb/umbhome.html>
- **TESOL Arabia Learning Independence Speciale Belangengroep**
Grondlijncriteria voor het kiezen van IL/ILC-materiaal.
<http://ilearn.20m.com>
Zie ook het 'Aanvullende bronnen'-gedeelte van het LRC portaal: www.lrcnet.org

FACILITEITEN

Door zorgvuldig te plannen kunt u het beste gebruik maken van het pand, de meubilering en de apparatuur waarover u beschikt wanneer u een TalenCentrum begint of beheert. U dient ook met dit soort zaken rekening te houden als u voorbereidingen treft voor uitbreiding van het aantal nieuwe gebruikers of diensten. Door in dit gebied zorgvuldig te plannen houdt u ook gelijke tred met de laatste technologische ontwikkelingen op onderwijsgebied en dit kan een grote uitdaging zijn voor de TalenCentra.

'Faciliteiten' is een gebied waar veel geleerd kan worden van al bestaande centra en hun ervaring – en zelfs fouten– uit het verleden. McCall en Gardner, Miller en Riley bieden diagrammen aan met verschillende fysieke indelingen en veel praktische aanwijzingen en aanbevelingen. In de nieuwsbrief van CERCLES wordt telkens een ander TalenCentrum getypeerd, inclusief grondplan en dienstenbeschrijving. De meeste mensen die schrijven over het onderwerp adviseren te gaan praten met de coördinator van het TalenCentrum en zo veel mogelijk centra te bezoeken voordat u uw eigen centrum gaat beginnen of belangrijke nieuwe diensten of apparatuur gaat introduceren.

De keuze en plaats van de meubels en apparatuur binnen het TalenCentrum dienen prettig, met een praktisch oog en met veiligheid in het achterhoofd worden gemaakt. Indien mogelijk dient de planning voor apparatuur en meubels tegelijk plaats te vinden omdat het ontwerp en de plaatsing ervan elkaar zullen beïnvloeden.

Pand

Locatie/gebruik van de ruimte

- Waar staat uw TalenCentrum – geografisch (in het centrum of aan de rand van de stad) en/of binnen uw instelling (binnen een afdeling of op zichzelf staand)?
 - Hoeveel kunt u veranderen/hoeveel zeggenschap heeft u over het (opnieuw) bepalen van de ruimte (vorm/indeling/kleurenschema's etc.)?
 - Is er nog ruimte voor uitbreiding indien dit nodig of mogelijk is?
- Hebt u een grondplan van uw TalenCentrum (met exacte metingen)?
- Leveren de indeling, het ontwerp en de sfeer van uw TalenCentrum een bijdrage tot communicatie maar is het ook mogelijk rustig en alleen te studeren?
- Hebt u er over nagedacht hoe u zelfstandig leren zou kunnen ondersteunen en bevorderen door gebruik te maken van ruimte?
- Hebt u rekening gehouden met de sociale aspecten/behoefte van gebruikers aan interactie?
- Is de sfeer vriendelijk/aangenaam?
- Welke van de volgende 'ruimtes' zijn noodzakelijk/wenselijk in uw TalenCentrum:
 - open plan zelftoegankelijke, rustige studeer- of leesruimtes;
 - ruimte voor het gebruik van audio-/video-/computerapparaten;
 - 'drukke' ruimte;
 - comfortabele zitruimte voor informele interactie;
 - receptie-/informatie-/uitleen- of vraagstukkenbureaus;
 - inlichtingen-/voorlichtingsbureau;

- ruimte voor het tonen van hulpmiddelen/de bibliotheek;
 - rek voor folders/mededelingenborden;
 - plenaire ruimtes;
 - kleine les-/begeleidings-/ontmoetingsruimtes;
 - talenpracticum;
 - vertaalcabines;
 - personeel offices;
 - ruimte om de archieven in op te slaan;
 - fotokopieerruimte;
 - materiaalvervaardigingsgebied;
 - geluidsstudio;
 - versnaperingenruimte (voor gebruikers en/of het personeel);
 - ruimte voor de persoonlijk eigendommen van de gebruikers (jassen/tassen/paraplu's);
 - toiletten.
- Hebt u de volgende aspecten overwogen (wat betreft praktische zaken, comfort en veiligheid):
- de benodigde ruimte per leerling;
 - voldoende loopruimte tussen de meubels;
 - ontwerp dat inspeelt op de behoeften van de gehandicapte gebruikers;
 - verlichting (inclusief reflectie van beeldschermen, plaatsing van de ramen);
 - kleurenschema's;
 - temperatuur (inclusief de warmte die de apparatuur zelf afgeeft);
 - geluidsoverlast;
 - plaats van de stopcontacten (ook voor de laptops van gebruikers)/telefoonaansluitingspunten/bekabeling;
 - plaats en ruimte voor servers en bekabeling;
 - plaats van antenne/satellietdish voor off-air opnames (en toegang hiervoor voor onderhoudsdoelen);
 - plaats van telefoon-/computernetwerkpunten;
 - opslagruimte (hulpmiddelen/apparatuur/persoonlijke bezittingen van leerlingen);
 - ruimte voor opslag/tentoonstelling.

Case studies
het CLL (Centre des Langues Luxembourg) in Luxemburg

Van bibliotheek naar zelftoegankelijk centrum: hoe een traditionele schoolbibliotheek veranderde in een modern multimediaal leercentrum

Het CLL is een openbare school voor taal voor volwassenen dat gefinancierd wordt door het Luxemburgse Ministerie van Onderwijs.

Het 'embryo' van wat nu het CLL is geworden, was een tamelijk klein bibliotheekje dat zich bevond (je zou bijna zeggen 'verstopte') op de tweede verdieping van het gebouw waar we zaten tot februari 2000. De voorziening die toentertijd voornamelijk werd gebruikt door docenten, werd beheerd als een onafhankelijke unit door een bibliothecaris die weinig contact had met de pedagogische ontwikkeling van de instelling en niet op de hoogte was van de veranderde behoeften van lerenden.

Het groeiend aantal taalcursussen dat werd aangeboden en de verscheidenheid ervan, naast de voortschrijdende differentiatie van de behoeften van de studenten, zorgden ervoor dat zowel de docenten als het management zich bewust waren van de tekortkomingen van de oude bibliotheek: vernieuwing was duidelijk vereist. Het nieuwe centrum moest een meer

uitnodigende en gebruikersvriendelijke plaats worden waar materiaal voor zowel cursisten als docenten beschikbaar kon zijn en waar lerenden eventuele achterstanden in konden lopen of waar ze wat konden herhalen.

Om deze doelen te bereiken, werd het médiathèque verplaatst naar een meer centrale plek – een grote ruimte op de eerste verdieping – en de reorganisatie vond plaats volgens plannen die waren uitgewerkt door een groep leraren die eerder de behoeften van de lerenden en de sociaal-culturele context hadden geanalyseerd. Een computerruimte met software voor computerondersteunend taalonderwijs werd ook dichtbij beschikbaar gesteld.

Het materiaal werd gecategoriseerd volgens de vier vaardigheden en verschillende 'examens' en 'cursusboeken'. Elk item kreeg ook een kleurcodering aan de hand van het studentenniveau (beginners, midden, gevorderd). Een groep docenten werd verantwoordelijk gemaakt voor het ontwikkelen van werkbladen

Case studies

met verklaringen die bedoeld waren om de studenten te helpen bij zelfstudie in een bepaald taalgebied. Cursussen die bedoeld waren om zelfstudie te stimuleren werden op dezelfde manier georganiseerd, waaronder een wekelijkse sessie in het leercentrum.

Niettemin liet het hele systeem weinig of geen autonomie toe van de studenten. Er was in feite geen tijd gestoken in het bepalen van de pedagogische filosofie die ten grondslag lag aan de nieuwe voorziening en het beschrijven van een 'missie'. Daarom volgde er een tijd van stagnatie waarin de meeste docenten die betrokken waren bij de 'wekelijkse sessie in het leercentrum' dat patroon lieten voor wat het was en terugvielen op het traditionele systeem, en het gebruik van de médiathèque werd overgelaten aan het initiatief van de studenten. Het rangschikkingssysteem bleek ook een obstakel, omdat het niet overeenkwam met wat de lerenden nodig hadden.

Ondertussen hadden er echter enige positieve veranderingen plaatsgevonden:

- er was een computerprogramma gekomen voor het beheren van de leermiddelen;
- er was meer multimediaal materiaal aangekocht;
- er waren drie computers (aangesloten op het Internet) geïnstalleerd;
- er gingen steeds meer studenten het leercentrum gebruiken.

De gebeurtenis die de grote stap voorwaarts bepaalde naar de transformatie was de verhuizing van het CLL naar een nieuw en groter gebouw in het jaar 2000. Een groepje do-

centen die alle schoolafdelingen vertegenwoordigden kwam bijeen om na te denken over de pedagogische filosofie die ten grondslag moest liggen aan de organisatie van het leercentrum en hielp de net aangestelde bibliothecaris bij het beheer.

In het nieuwe pand neemt het leercentrum een centrale plaats in (begane grond, voor de hoofdingang) wat de strategische rol weerspiegelt die een multimediaal centrum speelt voor het taalonderwijs van de huidige lerenden. Omdat de instelling zich meer expliciet richt op het bevorderen van zelfstandig lerend, is de médiathèque op een bijzonder gebruiksvriendelijke manier gestructureerd:

- studenten krijgen een laagdrempelige toegang tot het getoonde materiaal;
- voor de ingang verduidelijkt een grote afbeelding de overeenkomst tussen de iconen op de planken en de categorieën volgens welke het materiaal is gerangschikt;
- de verschillende gebieden (luistertoetsen, beeldmateriaal, leesgedeelten) zijn aangegeven met duidelijk zichtbare tekens;
- er worden inleidende bijeenkomsten georganiseerd voor de studenten en er zijn werkbladen, waarmee ze kunnen oefenen de plaats van het materiaal te vinden of de regels van de médiathèque kunnen leren begrijpen, beschikbaar bij het centrale bureau;
- een algemeen manager, een pedagogisch manager en een assistent beheren het centrum in nauwe samenwerking met de docenten en de administratie;
- binnenkort is er een on line catalogus beschikbaar.

Aanbevelingen

- ➔ Als u materiaal van 'veiligheidsstrips' moet voorzien, denk dan goed na over de locatie van de bureaus voor het 'demagnetiseren/ontladen' en 'magnetiseren/opladen', en houdt ook rekening met de (nood)uitgangen en de beveiligings-systemen.

Meubilair en apparatuur

Meubilair

- Wat voor meubilair heeft u nodig zodat gebruikers optimaal gebruik kunnen maken van de diensten en materialen die beschikbaar zijn: tafels, bureaus, (zit)plaatsen, computerschermen, kapstokken of kluisjes/vuilnisbakken?
- Hebt u nagedacht over hoe het meubilair moet passen in het TalenCentrum als geheel: bijvoorbeeld in termen van inrichting; gebruik van ruimte; hoogte van de apparatuur; breedte van de doorloop; verlichting; verwarming; ventilatie; gebruik van kleuren?

Aanbevelingen

- ➔ Denk aan flexibel meubilair – driehoekige tafels kunnen op alle mogelijke manieren gecombineerd worden en in allerlei vormen gebruikt worden.

Apparatuur

- Welke van de volgende apparaten heeft u in uw TalenCentrum nodig voor een efficiënte dienstverlening aan gebruikers en voor een optimaal gebruik van de beschikbare materialen?
 - computers;
 - printers;
 - scanners;
 - satelliet- of kabel-TV + ontvangschotel;
 - luisterpalen;
 - draagbare cassette- of Cd-spelers;
 - kijkpalen (video/DVD);
 - hoofdtelefoons;
 - opnamefaciliteiten (een geluidsstudio bijvoorbeeld);
 - talenpracticum;
 - kopieerapparaat;
 - apparaten die heel veel (audiocassettes) tegelijk kunnen kopiëren;
 - lamineerapparaat;
 - papiersnijmachine;
 - apparaat om ringbanden te maken;
 - karretjes;
 - label printer;
 - stempels (voor het markeren van materiaal).

(NB deze lijst van apparaten moet worden bijgewerkt als er weer nieuwe technologieën worden ontwikkeld.)

- Hebt u de relevante instructies en opleiding over het gebruik van apparaten aan het personeel en de gebruikers beschikbaar gesteld?
- Zijn de apparaten aan te passen voor gebruikers van verschillende omvang, waar dat van toepassing is, bijv. stoelen voor het gebruik van de computer?
- Hebt u een beeld van potentiële leveranciers van apparaten waarmee u een goede samenwerking verwacht?
- Is bij het begroten van aankoop en installatie van apparatuur rekening gehouden met kosten van onderhoud en onderhoudscontracten; schoonmaak; 'upgrading' en mogelijke schade?

Aanbevelingen

- Het is de moeite waard een 'aanbesteding' te organiseren voor fabrikanten wanneer u een belangrijke of dure ontwikkeling gaat doorvoeren in het TalenCentrum.
- Maak uw hoofdtelefoons stevig vast om te voorkomen dat ze 'zoek raken'.
- Het is beter om met één computer te beginnen dan met helemaal geen een. Houd er rekening mee dat er bedrijven zijn die proberen 'oude' computers te slijten.
- Etikettenapparaten met eenvoudige gebruiksinstructies bespaart het personeel een heleboel tijd.

Verwijs- en aanduidingsborden

- Wat is de meest noodzakelijke informatie voor gebruikers (binnen en buiten het TalenCentrum): openingstijden; aangeboden diensten; oriëntatie?
- Hebben uw verwijsborden een herkenbare huisstijl?
- Zijn ze uitnodigend en is hun bericht duidelijk?
- Zijn ze nog actueel, verandert u de verwijsborden regelmatig?
- Hebben de verwijsborden/tekens een kleurcode per taal, cursus, niveau of onderwerp?
- Gebruikt u waar mogelijk toegangsvriendelijke kleuren en lettertypen (geen verwarrende kleuren voor kleurenblinde gebruikers, sans serif fonts of icoontjes voor dyslectische gebruikers)?

Aanbevelingen

- De openingstijden veranderen regelmatig bij een TalenCentrum. Studenten die industriële vormgeving aan de Universiteit van A Coruña volgden hebben een aantrekkelijke houten openingstijdenbordje gemaakt van beweegbare blokken met houten pinnen. Symbolen die staan voor de verschillende klassen werden op plastic labels gekopieerd die later op de blokken werden vastgeplakt. Instructies over hoe u een dergelijk bordje moet maken zijn verkrijgbaar op de website van APIGA (www.apiga.org).
- Stop de muren niet te veel vol met mededelingen omdat ze dan uiteindelijk genegeerd gaan worden.

Toegang en sfeer

Toegankelijkheid

- Hebt u advies gezocht voor het zo gebruiksvriendelijk mogelijk maken van uw pand/meubilair en apparaten voor gehandicapte gebruikers of gebruikers met speciale behoeften? (Zie ook 'Toegang' in het gedeelte over 'Gebruikers'.)

Sfeer

- Gebruikt u natuurlijk licht en ventilatie op de beste manier?
 - Hebt u 'verfrissende' aspecten zoals planten of (waar dat mogelijk is) toegang tot een serre of balkon?

Andere gebruikersfaciliteiten

- Beschikt u over verfrissingsfaciliteiten/-ruimtes voor de persoonlijke bezittingen van de gebruiker (jas/tas/paraplu)/faciliteiten voor het gebruik van laptops?

Promotie en uitbreiding van beschikbare faciliteiten

- Zijn al uw mogelijke doelgroepgebruikers op de hoogte van de faciliteiten en diensten die u aanbiedt?
- Toen u met de voorbereiding van een nieuw centrum begon, heeft u toen ook plannen gemaakt voor uitbreiding?
- Als u werkt in een bestaand centrum, heeft u erover nagedacht hoe u zou kunnen uitbreiden om nieuwe gebruikers of diensten onder te brengen?
 - Zou u meer ruimte nodig hebben of zou u beter gebruik moeten maken van bestaande faciliteiten?

Bruikbare links

- Profielen van TalenCentra zijn te vinden in het *CERCLES bulletin*: www.cercles.org
 - Informatie en communicatietechnologie voor taaldocenten
ICT4LT Module 3.1 'Managing a multimedia language centre'
www.ict4lt.org/en/en_mod3-1.htm
- Zie ook het 'Aanvullende bronnen'-gedeelte van het *LRC portaal*: www.lrcnet.org

Literatuur

- Abuja, G, 'Access and resource centres' p. 70–76 in ZSE workshop rapport Nr. 45 over *Sprachen-Ressourcenzentren in Europa* (Graz: Zentrum für Schülentwicklung, 2001) on line te downloaden (www.sprachen.ac.at/downloads: afdeling 'Autonomes Lernen und Ressourcenzentren')
- Albero, B, 'Les centres de ressources langues: interfaces entre matérialité et virtualité' in *Etudes de Linguistique Appliquée*, 112: 469–482 (1998)
- Benson, P, en Voller, P, red., *Autonomie en onafhankelijkheid in taalonderwijs* (Longman, 1997)
- Bosch, M, *Autonomia i aprenentatge de llengües* (Editorial Grao', 1996)
- CERCLES (colloquiumverhandelingen) *Language Centres: Planning for the new Millenium* (CERCLES, 1997)
- CRAPEL *Mélanges CRAPEL*, 22 (1995) Spécial: Centres de Ressources
- Dam, L, *Learning autonomy 3: From theory to classroom practice* (Authentik, 1995)
- Esch, E, red., *Self-access and the adult language learner* (CILT, 1994)
- Fernández-Toro, M, *Training learning for self-instruction* (CILT, 1999)
- Gardner, D, en Lindsay, M, *Establishing self-access: from theory to practice* (Cambridge University Press, 1999)
- Grigoriadi-Svensson, M, 'La mise en place d'un centre de ressources: considérations logistiques et pédagogiques' in *Les Langues Modernes*, 3: 31–37 (2000)
- Holec, H, *Autonomy and foreign language learning* (Pergamon Press, 1980)
- Ingram, D, *TalenCentra; hun rol, functie en beheer* (Amsterdam: John Benjamins, 2001)
- Kenning, M-M. 'Creating an infrastructure for autonomous learning: the resource catalogus' in *System*, Vol 24, 2: 223–231 (1996)
- Little, D, red., *Self-access systems for language learning* (Authentik/CILT, 1989)
- McCall, J, *Self-access: setting up a centre* (Manchester: British Council, 1992)
- McDevitt, B. 'Learner autonomy and the need for learner training' in *Language Learning Journal*, 16: 34–39 (1997)
- Mozzon-McPherson, M, en Vismans, R, *Beyond language teaching towards language advising* (CILT, 2001)
- Pemberton, R e.a., red., *Taking control: autonomy in language learning* (Hong Kong University Press, 1996)
- Poteaux, N, 'Conception et fonctionnement des Centres de Ressources de Langues à l'université de Strasbourg: reconcilier avec l'apprentissage des langues' p. 25–37 in ZSE workshop rapport Nr. 45 over *Sprachen-Ressourcenzentren in Europa* (Graz: Zentrum für Schülentwicklung, 2001) on line te downloaden (www.sprachen.ac.at/downloads: afdeling 'Autonomes Lernen und Ressourcenzentren')
- Poteaux, N, en Ginet, A, *Language resource centres: shifting from the teacher's perspective to the learner's perspective* (Graz: report on European Centre for Modern Languages workshop, 5/99) on line beschikbaar (www.ecml.at/documents/reports/WS199905E.pdf)

Riley P, zie 'Notes on the design of self-access systems' in CRAPEL (op. cit.)

Scheffel-Dunand, D, 'Médiathèque virtuelle au service de l'enseignement et de la recherche' in *Etudes de Linguistique Appliquée*, 112: 495–504 (1998)

Sheerin, S, 'Self-access: State of the art article' in *Language Teaching*, 24(3)–143–157 (1991)

Yeung, L, en Hyland, F, 'Bridging the gap: utilising self-access learning as a course component' in *RELC Journal*, Vol 30, 1: 158–174 (1999)

Lijst van medewerkers

Project coordinator

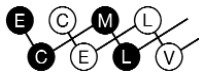

UK – CILT: the Centre for Information on Language Teaching and Research heeft als doelstelling het bevorderen van de MVT-capaciteiten van Groot Brittannië in elke fase en in elke sector van onderwijs of opleiding. Het vormt het centrum van een landelijk netwerk van TalenCentra en coördineert Lingu@net Europa, het virtuele TalenCentrum op het Internet.

www.cilt.org.uk
www.linguanet-europa.org

Medewerkers: *Lid King; Philippa Wright; Michael Hammond; Imke Djouadj; Kita Jiwani*

Core partners

ECML: het European Centre for Modern Languages van de Raad van Europa zetelt in Oostenrijk en bevordert vernieuwing op het gebied van taalonderwijs. Het doel van het ECML is zo goed mogelijk gebruik te maken van voorbeelden van *good practice*, het bevorderen van de dialoog en uitwisseling tussen experts uit alle delen van Europa en het bevorderen van onderzoeksprojecten door middel van een vierjarig activiteitenprogramma. Alle materialen zijn beschikbaar op de website:

www.ecml.at

Medewerkers: *Josef Huber; Catherine Seewald*

Generalitat de Catalunya
 Departament
 d'Ensenyament

ES – CRLE: Centre de Recursos de Llengües Estrangeres heeft als doelstelling het MVT-onderwijs te verbeteren en vernieuwing te bevorderen in verband met de implementatie van het leerplan in de Catalaanse onderwijssector. Het centrum is gehuisvest in het Catalaanse Ministerie van Onderwijs en verleent diensten aan MVT-docenten en het netwerk van Lerarenopleidingen in Catalonië.

www.xtec.es/crle

Medewerkers: *Dolors Solé; Natalia Maldonado; Francesca Vidal*

Uitgeverij

GR – KE: Kastaniotis Editions is opgericht in 1968. De catalogus van KE omvat op dit moment meer dan 3.000 titels. KE is al meer dan tien jaar het uitgeversbedrijf met het grootste aantal jaarlijkse uitgaven van nieuwe titels in Griekenland.

www.kastaniotis.com

Zoobidon+ Communications heeft met KE samengewerkt voor het ontwerp en de constructie van het LRC-portaal.

www.zoobidon.com

Medewerkers: *Maria Kantirou; Dimitris Kalabalikis; Areti Vassiloglou; Panos Zevgolis; Michalis Loukianos; George Agathos*

Netwerkpartners

AT – ÖSpK: Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum is een centrum voor innovatie in taalonderwijs en is gericht op internationale samenwerking en het beheren van vernieuwende taalonderwijsprojecten, naast het netwerken en verspreiden van de projectresultaten door geheel Oostenrijk.

www.sprachen.ac.at

Medewerkers: *Gunther Abuja; Anita Keiper*

BG – ECET: (Evropejski centar za obuchenie i kvalifikacia) heeft als doelstelling 'het stimuleren van het taalonderwijs en het ontwikkelen en toepassen van taalopleidingsprogramma's en lesmethodes conform internationale normen'. Het is het grootste buitencurriculaire ontwikkelingsinstituut van opleidingen van Bulgarije en het centrale punt van een landelijk netwerk van Europese Scholen voor Talen en Management.

www.europeschools.net

Medewerkers: *Boian Savtchev; Pepa Docheva; Velin Tourmakov*

CZ – CU: Univerzita Karlova, Ústav jazykové a odborné přípravy is een wetenschappelijk onderwijsinstituut dat zich specialiseert in Tsjechisch taalonderwijs aan buitenlanders en in het voorbereiden van zowel Tsjechen als buitenlanders op het studeren aan Tsjechische universiteiten.

www.ujop.cuni.cz

Contributor: *Zdenka Pražáková*

ES – APIGA: de Vereniging van Leraren Engels in Galicië is een vrijwilligersorganisatie voor de professionele ontwikkeling van zowel nieuwe als ervaren leraren Engels, van basisschool- tot universiteit-sniveau, bij zowel staats- als privé-instellingen. Behalve het organiseren van een jaarlijkse conferentie en kortdurende intensieve cursussen, beheert APIGA ook een TalenCentrum, wordt er een tijdschrift en ander materiaal uitgebracht, wordt er meegedaan in Europese projecten en treedt APIGA op als lobbygroep.

www.apiga.org

Medewerkers: María José Brey; Luis Murado; Xosé Calvo; Anita Demitroff

ES – CFIE: Centro de Formación del Profesorado e Innovación Educativa is verantwoordelijk voor het verzorgen van interne opleidingen en ondersteuning in verband met onderwijskundige vernieuwing aan docenten in het gebied van Guardo en Saldaña (Palencia). Het centrum is geïntegreerd in een regionaal netwerk van 32 CFIE's.

<http://centros5.pntic.mec.es/cpr.de.guardo>

Contributor: María Luz Martínez Seijo

FI – NBE: Opetushallitus / Utbildningsstyrelsen (de Nationale Onderwijsraad) verleent ontwikkelings-, beoordelings- en informatiediensten betreffende onderwijs aan eigenaren en managers van scholen, onderwijzers en beleidsmakers. De drie belangrijkste activiteitengebieden zijn: ontwikkeling van onderwijs, beoordeling van onderwijs en ondersteuningsdiensten.

www.oph.fi/english

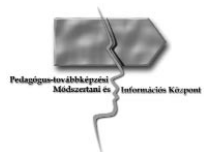
Medewerkers: Kalevi Pohjala; Anneli Tella; Birkitta Leppänen

GR – ILSP: het Instituut voor Taal en Taalontwikkeling (Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου, IEA) heeft als doelstelling het ondersteunen van de ontwikkeling van taaltechnologie in Griekenland. Het ontwikkelt daartoe specifieke onderzoeksactiviteiten op het gebied van theoretische, toegepaste en computertaalkunde, natuurlijke taalontwikkeling en -technieken, computergestuurd taalonderwijs, spraakontwikkeling, -synthese en -herkenning.

www.ilsp.gr

Contributor: Anna Vacalopoulou

HU – PTMIK: Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ (het Interne Lerarenopleidingscentrum voor Methodiek en Informatie) is het centrale punt voor accreditatie in het door de staat gefinancierde interne opleidingssysteem. Namens het Ministerie van Onderwijs coördineert het centrum ook grote landelijke projecten zoals de uitvoering van kwaliteitsbewakingmodellen, de bevordering van onderwijskundige voorzieningen voor de Roma-populatie als ook het ontwikkelen en verspreiden van onderwijsvernieuwing. Naast het beheren van een TalenCentrum stimuleert het Moderne Talen Departement (gevestigd in Veszprém) vernieuwingen in het taalonderwijs en is het verantwoordelijk voor een interne lerarenopleiding.

www.ptmik.hu

Medewerkers: Agnes de Jonge; Erzsébet Csibi

IS – UoIs: Tungumáliðstöð Háskóla Íslands (het TalenCentrum van de Universiteit van IJsland) is een dienstverlenende instelling van de Universiteit van IJsland voor studenten en personeelsleden die hun taalvaardigheid willen verbeteren. Het centrum biedt voornamelijk faciliteiten aan voor docentgestuurde zelfstudie in talen. Het ondersteunt de laatste ontwikkelingen in het taalonderwijs.

www.hi.is/stofn/tungumala

Medewerkers: Eyjólfur Már Sigurðsson; Peter Weiss; Erlendina Kristjánsson

LU – CLL: Centre de Langues Luxembourg is een staatsinstelling voor taalonderwijs aan volwassenen. De culturele en taalkundige achtergronden van de studenten zijn zeer uiteenlopend. Als de officiële zetel van de Luxemburgse taalexamen is het CLL lid van ALTE.

www.cll.lu

Medewerkers: Annalisa Rana; Guy Bentner; Marc Belche; Ines Quaring; Béatrice Zahlen

Malta – UOM: de Universiteit van Malta (L-Universita' ta' Malta) is de staatsuniversiteit van de Maltese Eilanden in de Middellandse Zee. De universiteit heeft tien faculteiten en een aantal onderzoeksinstituten. De doelstelling vermeldt dat de Universiteit van Malta tracht academische voortreffelijkheid te bereiken en probeert te voorzien in de landelijke behoeften.

www.um.edu.mt

Contributor: Charles Mifsud

NL – CINOP: Centrum voor Innovatie van Opleidingen Cinops expertise ligt vooral in het steunen van leraren en organisaties bij het ontwikkelen van vernieuwende ideeën. Zijn kracht ligt vooral in het integreren van een theoretisch concept in praktische situaties die zich voordoen in het klaslokaal en in het leerplan van de vreemde of tweede taal.

www.cinop.nl

www.trefpuntalen.nl

Medewerkers: Polly Perkins; Anja van Kleef

SI – CDIU: Center za dopisno izobraževanje – UNIVERZUM (het Centrum voor Onderwijs op afstand) is een organisatie die onderwijs verzorgt. Onze studenten zijn volwassenen waarvan de meesten een volledige baan hebben. Daarnaast doen zij regelmatig een omscholings- of bijscholingscursus.

www.cdi-univerzum.si

Contributor: Irena Škulj

TalenCentrum projectbeoordelaars

Interne, vormende beoordeling: *Laura Rundle*, Centre for Information on Language Teaching and Research (CILT)

Externe beoordeling: *Joan Nordlund*, Universiteit van Helsinki

Het leren van een taal wordt door Europeanen steeds belangrijker gevonden. De redenen hiervoor zijn veelal te vinden in persoonlijke ontwikkeling, mobiliteit en wederzijds begrip. Als gevolg van deze groeiende vraag binnen alle gelederen van de samenleving heeft er een enorme uitbreiding van het aantal TalenCentra plaatsgevonden. Deze centra zijn zeer verschillend, zowel wat hun achtergrond als hun doelgroepen betreft. Wat ze gemeenschappelijk hebben, is de betrokkenheid bij het belang van talen en de mogelijkheid om mensen in staat te stellen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces.

Het LRC-project – waarvan deze handleiding het resultaat is – heeft een groep mensen bij elkaar gebracht van verschillende nationaliteiten, met ervaring in het leiden van vele soorten talencentra. Dit zeer praktische hulpmiddel, dat in verscheidene contexten gebruikt kan worden, is tot stand gekomen op basis van gedachtewisselingen en diepgaande analyse van wat in de praktijk werkt. Het is een toelichting op de praktijk, maar ook een leidraad voor de toekomst, interessant voor zowel ervaren praktijkdeskundigen als voor nieuwkomers op dit gebied.

Lid King, directeur
Centre for Information on Language Teaching and Research (CILT)
(Centrum voor Informatie over Onderwijs en Onderzoek op het gebied van Talen)

Improving support for language learning through
Language Resource Centres

Dit project is mogelijk gemaakt dankzij
de steun van de Europese Gemeenschap in
het kader van het programma Socrates.